

**KLUB
HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
I UMJETNIKA U OSIJEKU**

Alagričić A.

1909 — 3. X. — 1924

150,00

D. Neuman

Prvi utemeljiteljni član Kluba dr D. Neuman (od 6. IV. 1910.)
Portret Joze Bužana

MARTIN DRAGOLIĆ
ČLAN UPRAVNOGA ODBORA KLUBA I PROČELNIK GLAZBENE SEKCIJE
Portret M. D. Gjurića

KLUB HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA I UMJETNIKA U OSIJEKU

3-X-1909

3-X-1924

PROLJEĆE
HRVATSKOGA ALBUMA
DOKTOR J.
ZAGREB
1924.

Gejza Luka Krnić (De Gora), profesor kr. velike gimnazije i potpredsjednik Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku. Rodio se 18. Listopada 1876. u Gora kolar Petrinja bivša Vojna Krajina — Banovina (II banska regimenta). Kao dijete naučio čitati i pišati od oca, koji je boravio kao katastralni mјernik u Bosni. Prigodice pojačao i u pravoslavnoj crkvi, ma da je katolički. Preko zime boravio na Rijeci, gdje je bježao iz madžarske škole. Treći razred polazio najprije u duhovljanskoj školi (gornja Ilici), a onda dјonjogradsku, u samostanskoj ul. u Zagrebu, gdje mu je bio učitelj zaslužni Varjačić. IV. razred svršio u Brodu na Savi kod Bože Rukavine, a polazio je i V. razred građanske škole u Brodu. Ma da je položio prijamni ispit s odličnim uspjehom ipak je pošao u I. raz. male realke u Petrinji, gdje je svio i II. razred.

U III. b razr. upisao se u

Zagrebu pod ravnateljem Josipom Torbarom. Ispit zrelosti položio je 28. Lipnja 1894. (pred 30. godinu), uvijek kao odličan đak. Neuspješni sa molbom za visoku tehničku školu, što mu je bilo obećano pod izvjesno od dra Ise Kršnjavoga, oče, kao jednogodišnji dobrovjetnički među artiljerce u Grazu. Svršivši vojni dužnost upisao se na zagrebačko sveučilište, gdje je polazio predavanja iz prirodnih nauka od 1896/7 do 1899. god. kada mu je 18. Srpnja 1900. (blizu 25. g.) izdan apsalutorij. Isprva je bio informatorom 4. učenika u Daruvaru, koje nijesu htjeli roditi dati iz kuće u I. raz. srednje škole. 2 su položila ispit izvrsnim uspjehom, a 2 sa dobrim. 12. Rujna 1901. imenovan je namjesnik učitelja za vrijeme potrebe u kr. realnoj gimnaziji i trgov. školi u Zemunu. 1902.-1903. slatio je u Petrinji, a 1904. u Gospicu, 14. Listopada 1903. položio je građevni diplomički ispit. 16. Kolovoza 1905. imenovan je pravim učiteljem srednjih škola, i to na kr. muškoj učiteljskoj školi u Osijeku. Dekretom od 3. Rujna 1908. podijeljen mu je naslov „profesor“ pod Rauchovim banovinom. Na učiteljskoj školi službovao je do 1916. Iza toga 14 dana na realnoj gimnaziji, a od 16. Rujna 1916. pa do danas na kr. velikoj gimnaziji u Osijeku (dakle skoro 20 god.) Već kao srednjoškolski đak bio je med osnivačima i rednicima đačkog lista isprva „Realac“, a onda „Nade“. Saradivao je u sarajevskoj „Nadi“, više u „Pobratimu“, „Zvonu“, „Lovoru“ i „Nastavniku Vjesniku“. Od 1902. bio je glavnim saradnikom Hinkovićevog i Gajevog „Novog Suncu“, gdje je sve do smrti Gustava Gaja svaračao pažnju osobito na muzičku filozofiju, napose teozofiju. Izdao je knjigu: „Okultizam u svijetu umnika“ god. 1922. Radio je za „Književni Prilog“, „Jeku“ i „Vjesnik Osječke Obštine“, pak je danas potpredsjednik K. H. K. i U. u Osijeku. Inače organizator „Slavida“ još prije rata, „Ferijalnog Saveza“ i „Psihičkog društva“. Bio je član Akademskog pjevačkog društva u Zagrebu, „Slavuja“ u Petrinji i uoskih berjeklara, stari „Soko“, gdje je bio podstarješinom u donjem gradu. Sveki njegov rad odaje savjesnu spremu i dotjeran rad.

3. X. 1924. navršilo se je petnaest godina, što postoji Klub, pa da taj dan ne ostane nezapažen, upriličen je književno-prosvjetni sastanak i najveća dosad u Osijeku: reperentativna izložba slika Klupskega članova slikara.

Nije se potom slavila sama 15.-god. Kluba, već su članovi tim povodom vršili svoju člansku dužnost, kako su to činili sa mnogo samoprijegora redovito iz godine u godinu. Ovo je od potrebe i zato, što jenjava interes za čisto kulturne stvari prečesto i kod zvanih, a da i ne govorimo o široj javnosti, gdje su iskreni prijatelji i mecenji narijetko posijani. Imajući sve to u vidu, Klub je uzeo za proslavu nedjelju, koja pada na 5. X. 1924., kako bio omogućio pristup svuda svakom, pa je pravodobno objavljeni raspored poznatom točnošću Kluba proveden do u sitnice na zadovoljstvo sviju.

POČETAK RPOSLAVE

U osam sati bila je svečana misa u crkvi Kapucina u Gornjem gradu. Tu je nastupio prvi puta novoosnovani crkveni zbor gornjogradske župne crkve pod rukovodstvom zborovođe i slovenačkoga muzičara J. Brečka i pročelnika Glazbene Sekcije Kluba M. Dragolića. Članovi toga zbora, osječke građanke i građani, časno su izveli svoj nastup skladnom pjesmom, pa je postignut pravi umjetnički užitak. Zbor broji preko 30 članova, lijepo je discipliniran, a to je najbolje jamstvo za konačni uspjeh.

KNJIŽEVNO-PROSVJETNI SASTANAK

U velikoj i lijepo uređenoj dvorani Trgovačko - Obrtničke Komore, koju je za tu prigodu najpripravnije ustupio Klubu predsjednik arhitekt V. Aksmanović, a u tehničkoj stvari isao u svakom pogledu na ruku tajnik Č. Plavšić, otvorio je šesti Klupske književno- prosvjetni sastanak su 9 sati najstariji član upravnog odbora M. Dragolić slijedećim govorom: Časni zbole! Kao najstarijem članu odbora Kluba pala mi je u dio čast, da otvorim i ravnim ovom svečanom spomen-skupštinom, pa se tom prigodom uslobodujem spomenuti i naglasiti ove okolnosti: Dani osnutka ovoga Kluba lijepo su svitali i Klub se počeo razvijati, te svoje blagotvorno kulturno

djelovanje širiti diljem prostranih naših lijepih krajeva. Nu već u zametku našega plemenitoga, punoga oduševljenja i volje za rad Kluba, bio je zrak pun raspršivih tvari i samo se je čekalo, da iskra pane, potpali i da prasnu u zrak puščani, topovski, ručni meci i da se načne ubijanjem ljudi, rušenjem gradova, palenjem sela, uništavanjem i trošenjem narodne muke i uštednje.

Tu su naši pjesnici i pisci morali zamijeniti pero sa puškom, slikari kist sa sabljom, kipari dlijeto sa bodežom, glazbenici štapić za ravnanje glazbom sa topovskom čistilicom i tako svud naoružani prebijati s jednoga fronta na drugi, s juga Europe na sjever, s istoka na zapad, dok nije napokon, nakon što su se narodi izmrcvarili, istrošili, najbolje sile naroda izgubili, ipak mir nastupio, nu taj mir nije donio za sobom blagoslova ni sreće. Tek evo sada otvara se vidik u bolju budućnost, a naročito se i u našim krajevima opažaju utjecaji povoljnijih prilika, a to je pravim povodom, da smo se odlučili, makar i nakon kratkog životarenja od 15 godina, da proslavimo naš opstanak, da sada u boljoj eri učvrstimo i proširimo temelje ovoj lijepoj našoj zgradbi, da ju izgradimo i tako podignemo utočište svim kulturnim radnicima, okupimo se oko svetoga toga žarišta, iz kojega ćemo crpiti žar ljubavi za sve, što je dobro, plemenito i napredno za kulturni razvitak i usavršenje našega dičnoga naroda. Pozdravljam Vas sve u ime pripremnog odbora, pa Vas podjedno molim, da Vi, koji ste radnici na kulturnom polju, prionete svojski sami na rad, a nastojite osobito privesti tomu blagotvornomu radu i sve one, koji su i u zabitnim mjestima, a osjećaju u sebi snage za taj rad. Vas pako ostale, koii se zanimate za taj rad molim, da nas u našem radu svojski moralno i materijalno poduprete, da se tako u narodu podignemo kulturni život dostojan ozbiljnog shvaćanja i naprednog duha plemenitog hrvatskog naroda.

Završujem, otvaram ovu svečanu spomen-skupštinu i predajem riječ prvom predsjedniku ovoga Kluba Franji Sudareviću. Mnogozaslužni i prvi Klupske predsjednik F. Sudarević prikazao je 15-godišnji rad i nastojanje Kluba zanosnim govorom iz kojega proizlazi, da je odmah od početka priklonjena pažnja svim vitalnim potrebama u izgradnji jedne naveliko

zasnovane hrvatske kulture i podržavajući vazdu živu vezu ostalim slavenskim prosvjetnim ustanovama. Njegovim prikazom izjavljuje se saglasan M. Medvedović iz Vinkovaca, budući da je Klub mnogo i mnogo poradio prema svojemu rasporedu izvan Osijeka, dakle u pokrajini, kojoj se inače sa drugih strana slabo priklanja dolična pažnja.

Temu: „Hrvatska književnost i žene“ obradila je J. Glembayeva lijepom spremom, prikazavši u markantnim potezima rad hrvatskih spisateljica od davnine do danas. Zaokružena ova cjelina i opet je dokaz, kako treba raditi i voditi ozbiljan račun o javnom djelovanju pojedinaca. S naše strane dodajemo, da u prosvjetnom radu Osječanki ide baš predavačicu prvo mjesto, a veliki dio toga rada sprovela je kao Klubašica i kroz Klub.

Predavanje Tugomila A. Knoppa o razvitku ukusa u književnosti oslanja se u glavnom na Bogdana Popovića, A. Schopenhauera, A. G. Matoša, Franju Kurelca, Nikolu Andrića te Milana Ogrizovića uz druge neke psihologe, od kojih spominjem Fridricha Richtera (Jean Paul). Sistematskim nizom prikazao je predavač razvitak ukusa u literarnim tvorevinama od početka, pa sve do najvišeg stepena, koji je put vrlo dugotrajan i težak. Glavno je načelo: proživljavati sve u sebi samom i uživati u ljepoti. Osvrnuo se na loše pisce iz naše i svjetske književnosti, te govorio o sudu Popovićevom prema Strindbergu, Hauptmanu i Lesingu, te Matoševom prema Cjalskom. Razvrstao je pisce u dvije veće skupine, prema načinu pisanja i prema svrsi. Tako dolazi i do toga, da je gotovo svako šablonsko pisanje razvitku ukusa pisca i čitaoca vrlo malo, gotovo ništa koristilo, ali je štetno djelovalo. Tek kad se čovjek po lijepoj knjizi, po svome zadovoljstvu nađe u sredini svoga blaženstva, u sredini svoga vlastitog raja, tada je književnost najviše postigla za razvitak pojedinca, a uživanje u svemu tome prvi je korak prosuđivanja ljepote i prvi korak do najvećeg stupnja ukusa. Kako predavač ima ugodan glas i sva dobra svojstva valjanoga predavača, pa ga se saslušalo do kraja, i za željeti, da se posveti estetskom prikazivanju naših pjesničkih djela tim više, što je svojim radovima o dru M. Ogrizoviću zasvjedočio, da je u njega ne samo vanredan dar, već i lijepa spremu i oštro oko zapažanja.

Istarski pisac i novinar A. Belanić nadopunio je tijek književno-prosvjetnoga sastanka svojim temperamentnim predavanjem: „Hrvatska književnost i Istra”, prikazavši sve, što je trebalo o samom predmetu reći, uz navod konkretnih činjenica i više primjera iz same književnosti i istarskoga života.

Sadanji predsjednik Kluba R. F. Magjer završio je rasporedni dio sastanka, iznoseći kao kulturni organizator konkretni predlog, kako i na koji način, da se unaprijedi hrvatska knjiga i srede naše prosvjetne prilike, što je skupština jedno glasno prihvatile u obliku rezolucija, koje će biti putokaz u dalnjem budućem radu samoga Kluba.

Zaključivši dobni predsjednik sam sastanak, pošli su sudjelovatelji na otvorenje izložbe slika u dvoranu Županije, koju je poznatom susretljivošću najpripravnije ustupio veliki župan županije virovitičke i slob. i kr. grada Osijeka n. r. dr J. Božić, kako je to kroz ove četiri godine učinio i drugima, koji su bud izlagali ili održali popularna predavanja (Rašica, Proljetni Salon, Hanzen, Tomerlin, Roch, Gojković, Becić, Ivakić, dr I. Cvijić, dr lešić itd.)*

REZOLUCIJE

1. Klub se dijeli u četiri sekcije : Književnu (dosadanji odbor: R. F. Magjer, predsjednik, G. Krnić (De Gora), potpredsjednik, J. Roch, tajnik, D. Hafner, blagajnik; članovi odbora u Osijeku: J. Glembayeva, B. Šram, M. Dragolić, F. Sudarević, A. Leskovar, O. F. Antunović, V. Rudolf, A. Belanić; članovi izvan Osijeka: M. Medvedović i J. Cepić (Vinkovci), R. Marčić (Bled), D. Renarić (Vukovar), M. D. Gjurić (Zagreb). V. Ivakić (Tomašanci); poslovoda biblioteke: T. A. Knopp; izaslanič „Prosvjete“: dr A. Gruenwald i L. Fichtner) i sekciju književnica (J. Glembay, J. Truhelka, A. Krassowitz-Cvijićeva, A. Novotnijeva), Prosvjetnu (dr A. Gruenwald, L. Fichtner, I. Rakarić, T. A. Knopp), Umjetničku (M. D. Gjurić, J. Leović, dr I. Kršnjavi, I. Roch) i Glažbenu (M. Dragolić, D. Hafner, I. Brečko, B. Kršnjavi), a svaka ima svoje povjerenike u većim mjestima.
2. Upriličivat će se hrvatske večeri u Osijeku po uzoru svojedobnih književno-zabavnih posijela.
3. Poraditi će se oko osnutka naveće osnovane javne pučke knjižnice i čitaonice u Osijeku i većim mjestima i u tu svrhu držati posebne ankete.

* Vidi: rješenje broja 4284 ž. o. od 10. IX. 1924.

4. „Matica Hrvatska“ treba da sazove sastanak hrvatskih književnika iz čitave naše države u Zagrebu, gdje treba da se, uz ino, poradi oko velikoga književnoga lista, obiteljskoga časopisa i popisa (kataloga) svih hrvatskih knjiga i naklade, koja je na tržištu.*

5. Povodom 1000-godišnjice hrvatskoga kraljevstva neka se umjesto raznih prigodnih izdanja, izda veliko djelo o Hrvatskoj, Hrvatima i Hrvatskoj kulturi, a posebno cjelokupna povijest hrvatske književnosti i antologija hrvatske poezije i proze po uzoru Niemačke književnosti od Vogt-Kocha i Gangla, bogato ilustrovano. Inicijativu za to neka uzme u svoje ruke „Matica Hrvatska“ u Zagrebu.

6. Neka se poradi, da se objelodane svi novčani darovi, koji se dijele u kulturne svrhe po Ministarstvu Prosvjete i Po-krajinskim Upravama,

* Ova rezolucija usvojena je na temelju predloga F. Sudarevića o neuspjehu razvoja današnje naše književnosti i unapređenju naše književnosti, koji glase:

1. Današnja je naša književnost za rata i poslije rata silno zaostala u njezinu razvitku s razloga, što su ponestali neki zabavni listovi, a sadanj se bore preplatnicima i piscima novije struje, s razloga, što radi skupoće štampe slabo se štampaju izvorna djela i s razloga, što štampari radije štampaju prevode sa slikama i s razloga, što općinstvo traži i želi senzacija i s razloga, što se isto za rata i poslije rata donekle odnemarilo našu lijepu knjigu i s razloga, što se pisci i pjesnici i stariji i mlađi ne mogu među sobom snaci i s razloga, što naša književna društva i nakladnici za izvorne radeve ne imaju dosta kapitala za izdavanja raznih vrsnih djela i s razloga, što se pojaviše razne knjižnice raznim prevodima na štetu hrvatske književnosti; jer se tim škodi našoj književnosti suviše makar i najboljim prevodima, s razloga, što će po njima zagospodovati tuda književnost kod nas sa svima svojim osebinama, a naši će pisci postati donekle sluge tude književnosti i bez uspjeha radenici i trudbenici svoje književnosti.

2. Naši pisci i pjesnici kao i čitajuće općinstvo ima početi žilavo se boriti proti današnjoj silnoj prevodilačkoj maniji pojedinih nakladnika senzacionalnih romana, bilo makar iz koje književnosti i uporno tražiti od hrvatskih zabavnih listova, da uvršćuju što više radeva domaćih pisaca, a da donašaju prevode samo najglasovitijih velikana strane književnosti. Ljudi knjige i pera moraju svojski nastojati, što više u narodu buditi volju za našu knjigu i nju širiti u narodu, ter naša književna društva i nakladnike zamoliti, da izdaju što više izvornih djela od domaćih pisaca bez obzira na pojedine književničke prilike i struje, a podjedno neka im je danas sveta dužnost upozoriti književna i književnička društva i klubove na ove današnje nezgodne prilike po razvitak naše književnosti i da im oni nastoje što prije lijeka naći, a osobito treba djelevati, da se svake godine drže sastanci i skupštine svih hrvatskih i srpskih i slovenačkih književnika bez obzira na struje i stranke. – Op. ured

7. Neka se udari prosvjetni porez u gradovima, a novcem raspolažu književna i prosvjetna društva u korist narodnoga prosvjećivanja i pomoć književnika(ca) i prosvjetnih radnika.
8. Hrvatski jezik valja redovito čistiti od tudica i kovanica, koje ne odgovaraju duhu jezika, a za književni jezik rabiti isključivo štokavsko narječe ijekavskoga govora.
9. Javna vlast treba da vodi evidencu o književnim i prosvjetnim radnicima na temelju izvještaja književno-prosvjetnih društava svom objektivnošću i svaki valjani rad nagradi, a kod kulturnih nastojanja najprije sasluša mišljenje kulturno prosvjetnih društava.
10. Svaku nekorektnost i manjkavost u kulturnim stvarima treba prijaviti književno-prosvjetnim društvima, koja su dužna i zvana poraditi oko njihovog saniranja.
11. Prosvjetni izvjestitelji (referenti) kod javnih vlasti treba da su postavljeni u osobi prokušanih književnika i kulturnih radnika, koji treba da rukovode i redigovanje svih izdanja uz posebnu noćanu nagradu.
12. Hrvatsko i slavensko novinstvo treba da na vidnom mjestu redovito donosi u doličnom obliku članke o hrvatskoj književnosti i kulturi iz pera priznatih javnih radnika, a ne da taj posao prepusti nezvanima.*
13. Svi su se ženski talenti razvijali samo onda, ako su imali prilike općiti sa pjesnicima i književnicima, koji su znali cijeniti žensku darovitost, te ju žato rado promicali.
14. Dosada su rádile hrvatske književnice isključivo u muškom društvu istomišljenika, a nijesu tražile stalni saobraćaj svojim sestrama od pera.
15. Ženama je teže krčiti si put i polučiti, da kao književnice nađu nakladnika za svoja djela i postanu saradnice časopisa i dnevnika sa stalnom plaćom.
16. U borbi za priznanjem gube književnice najbolje godine života, koje bi mogle iskoristiti stvaralačkim radom.
17. Da se svemu predusretne, treba da se hrvatske književnice organizuju i tako porade za svoju moralnu i materijalnu korist.

* Rezolucije od 1 do 12 usvojene su na temelju R. F. Magjerove rasprave: „Hrvatska i slavenska književnost i sređivanje naših kulturno-prosvjetnih prilika“. — Op. ured.

18. U K. H. K i U. u O. oživotvoruje se sekcija hrvatskih književnica i poradit će se o tom i kod drugih prosvjetnih društava i štampe.*
19. Francuska Akademija Znanosti i Odbor Industrijalaca predložili su god. 1904., dakle već prije 20 godina, francuskoj komori na prihvat zakonsku osnovu o književnom obrazovanju na visokim politehničkim školama. Razumljivo je, što to čini Akademija, kao zastupnica znanosti, no nije u prvi mah jasno, zašto to čini i Odbor Industrijalaca. Taj je predlog motiviran time, da jedan izvjestan posmatrački dar, jedan izvjestan način mišljenja vrlo visokog reda, idu uporedo samo književnim obrazovanjem. Nužno bi stoga bilo, da se književno obrazovanje uvede obvezatno u sve visoke škole, koje god struke.**
20. Neka Klub stupi u što bližu kulturnu vezu sa svim književnicima, prosvjetnim radnicima i društvima braće istarskih Hrvata i djelotvorno poradi, da ne osjete svoju osamlijenost u moru neprijateljske tuđinštine.***

IZLOŽBA SLIKA

Pod vrsnim rukovođenjem i poznatom umjetničkom agilnošću Umjetničke Sekcije Kluba, predvođena po M. D. Gjuriću, J. Leoviću i J. Rochu, prikupilo se lijepo kolo članova slikara i prijatelja Kluba, koji su izložili preko 260 slika, 7 skulptura i ok. 100 kom. narodnih rukotvorina. Kritičar „Die Drau“ dobro je primijetio, da je ova velebna i u najvećem opsegu priređena umjetnička izložba najveća od svih dosadanjih, kako po opsegu tako i po visini umjetničke cijene, koja je zasjenila sve dosada priredene izložbe u Osijeku.**** Već ta činjenica dovoljna je, da ustvrdimo svom smjelošću, da je izložba uspjela u svakom pogledu, da je ona lijepa slika svega onoga, što se može učiniti, kad je tu potrebna spremna i ljubav za rad, a naj-

* Rezolucije od 13 do 18 usvojene su na temelju J. Glembajeve rasprave: „Hrvatska književnost i žene“.

** Rezolucija 19. usvojena je na temelju T. A. Knoprove rasprave: „O ukusu u književnosti“.

*** Rezolucija 20. usvojena je na temelju A. Belanićeve rasprave: „Hrvatska književnost i Istra“.

**** „Die Drau“, dnevnik u Osijeku, broj 228 (7975) od 6. X. 1924. (god. 57) pod naslovom: „Die Jubiläumsfeier des KHK“. — Op. ured.

pače, da je Klub na dobrom putu u pogledu prikupljivanja pri-znatih kulturnih radnika i pridizanja mlađih talentatata na popri-štu sveopće kulture, daleko od svake sitničavosti i partizanstva. Budući da je Klupska dobrotnica i pokrovitelj izložbe, načelnik slob. i kr. grada Osijeka dr V. Hengl bio nenačanom bolešću zapriječen, to je njegov opunovlašćenik, građevni savjetnik i predsjednik Društva za pomicanje znanosti i umjetnosti K. Čutuković otvorio ovu velebnu izložbu.

Pročelnik Umjetničke Sekcije Kluba M. D. Gjurić uzeo je prvi riječ i progovorio, kako slijedi :

Gospodine savjetniče ! Današnja umjetnička izložba priredjena je u spomen proslave 15-godišnjice opstanka K.H.K. i U. u O., koji je svojim požrtvovnim radom kako u Osijeku, tako uzduž naše domovine, širio lijepu umjetnost, kupeći oko sebe mlade sile i talentirane ljude, koji su se posve slobodno raz-vijali. Onim momentom, kada se K.H.K u O. proširio sa Umjetničkom Sekcijom i priredio, uz velike materijalne žrtve prvu grafičku izložbu većega stila god. 1921 sa braćom Če-sima, počeše se sve to više mladi naši slikari, kipari i grafi čari skupljati, izlagajući svoje duševne produkte skupno i samostalno. Ova sekcija, koja je poznatija pod imenom Ko-legij jugoslavenskih umjetnika i grafičara, sudjelovala je i na velikoj jugoslavenskoj izložbi, koja je bila priređena povodom ženidbe Nj. V. Kralja u Beogradu i bila je između mnogih grupa i grupica dobro zapažena sa svojim trudoljubivim iz-lagačima. Ne samo to, ova grupa je uzdržavala i pokrenula prvu umjetničku i stručnu reviju pod nazivom „Umjetnost“, almanah za slikarstvo, grafiku i skulpturu. Ovaj almanah, koji je donašao radove naših viđenih umjetnika, počeo je prvi sabirati i materijal za historiju likovne umjetnosti Srba, Hrvata i Slovenaca, a uz to je donašao reprodukcije slaven-skih umjetnika, naročito braće Čeha.

Taj cio rad imao je više moralnog uspjeha, koji je dao i novih poticaja za daljnji umjetnički rad. Danas imamo prilike vi-djeti taj rad u kvalitativnom i kvantitativnom stadiju našega razvoja.

Velika hvala svima onima, koji su doprinijeli, da se taj rad dostoјno manifestira. Naročito u ime našeg društva zahvalju-jemo velikom županu županije virovitičke i slob. i kr. grada Osijeka n. r. dru J. Božiću za ustupljenu dvoranu, koji je

to vazda najpripravnije činio za sve izložbe u Osijeku, arhitektima Aksmanović, Malin i Rožiću, koji su dali besplatno i postavili skele za slike, nadalje veletrgovini Maksu Šalgu, koja je dala platno za adaptaciju dvorane, dok je Orientalni Salon L. Neuhausa ukrasio dvoranu cilimima.

Vama, gospodine savjetnike, kao zastupniku gradonačelnika, imam naročito da zahvalim na Vašoj pažnji, kojom ste nas počastili, budući da je grad Osijek pokazao već i prije interes za našu likovnu umjetnost, jer ju je i materijalno pomagao i povremeno učinio u gradskoj vijećnici zapravo lijepu galeriju slika, koja sadržava naše najedličnije umjetnike. Tim nam je po tom milije, da nam ovu izložbu kao predstavnik grada Osijeka i prijatelj umjetnosti danas otvorite. Živio!

Na ovo je savjetnik K. Čutuković odgovorio, kako slijedi: Gospodine Gjuriću! Gospode i gospodo! Kako je gradonačelnik, gospodin dr Vjekoslav Hengl, iznenadno obolio, a gospodin gradski podnačelnik Bratoljub Šram nije u Osijeku, to je mene zapala čast, da u ime gospodina gradonačelnika primim od Vas, gospodine Gjuriću, ovaj lijepi pozdrav, kao poziv za otvorenje ove umjetničke izložbe u Osijeku. Onaj narod, koji gaji umjetnost, koji umjetnost shvaća i cjeni i ima za umjetnost osjećaja, dokazuje, da je stupio u red kulturnih naroda; dokazuje, da smatra materijalni privredni napredak samo kao sredstvo za postignuće viših duševnih ciljeva; dokazuje, da je već intelektualno, duševno bogat, da ima razpoloživih duševnih energija, pomoću kojih je u stanju umjetnička djela da stvori, kao što su evo naši umjetnici ovom zložbom za naš narod to dokazali. Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, koji evo slavi svoju 15 godišnjicu, služi na čest gradu Osijeku, te mi je čest u ime gospodina gradonačelnika kao zastupnika grada Osijeka ovime izraziti tome Klubu svako priznanje i time otvoriti ovu krasnu izložbu, sa uvjerenjem, da će građanstvo naći u istoj prave umjetnička naslade.

Mnogobrojno prisutno općinstvo srdačnosću je popratilo govornika poklikom: Živio! — našto je pročelnik Umjetničke Sekcije Kluba M. D. Gjurić poveo prisutne do pojedinih izloženih umjetnina i u markantnim potezima razložio struje u današnjem umjetničkom stvaranju i razvitak umjetnosti južnih Slavena.

Pročelnik i duhovni voda Umjetničke Sekcije u Klubu M. D. Gjurić, kako dobro primjećuje osječki „Hrvatski List“ od 8. X. 1924., izložio je nekoliko starijih slika, pretežno vlasništvo Osječana. Njegov nam je rad vrlo dobro poznat, a i njegov vanjski prestiž. Među ovim slikama jesu: sv. Jeronim i portret djeteta, galerijski radovi, rađeni jednostavnošću i ekonomijom boja poput flamanskih i talijanskih klasičnih majstora. U akvarelima (Zima) je suveren kako u tehnici tako i u onom topлом sepijskom tonu, koji svojom harmoničnom cjelinom snažno djeluje na gledaoca kao kakova uljena slika. Bakropisi „Biblij“ primjer su njegovih grafičkih sposobnosti i figuralne kompozicije u minijaturi. Njegove najnovije stvari, ciklus „Rim“, imat ćeemo uskoro prilike vidjeti u Osijeku kao i njegove kompozicije većega stila, koje ovaj puta nijesu zastupane.¹ Treba da naglasimo, da je Gjurić izložio iz privatnog vlasništva sv. Jeronima, koji djeluje monumentalno i galerijski sočne akvarele iz Sarajeva i staroga Zagreba, sjajna dva monotypa (Bosanski seljaci) i krajobraze: Monte Mario kraj Rima, Jutro na Dunavu itd. Njegova univerzalnost poznatija je po izložbi „Rim“ u Zagrebu, koja će se prenijeti u Osijek i Beograd, a da i ne spominjemo njegove velike uspjehe u stranom svijetu, imenito: Engleskoj, Italiji i Českoj. Dr. Kršnjavi napisao je dosele niz prikaza o Gjuriću na takav način, gdje je očigledno, da se radi, poslije Meštrovića i Račkoga, o njemu kao slikaru svjetske natruhe, imenito, kad je govor o njegovim klasičnim kompozicijama i portretima, koje je naša štampa digla na nivoux portreta visoke Renaisanse. Baš u izložbi je bio njegov rad, koji prikazuje novorođenče, izrađen takovom jednostavnosću i sa malo sredstava, da baš u tom leži njegovo umjetničko stvaranje i snaga njegovoga „ja“.

¹ Talijanski kritičari vanredno laskavo u isto vrijeme, dok je trajala naša izložba, pišu o radovima M. D. Gjurča, nazivajući ga vanrednim slikarom i grafičarom. Spominjemo primjera radi „Il Piccolo della Sera“ od 1. X. 1924., koji se laskavo osvrće na umjetnikov rad, dok milanske i rimske revije obećavaju donijeti u reprodukciji neke Gjurićeve radnje iz ciklusa „Rim“. Beogradski „Ilustrovani List“ I. Zrnića i B. Jovanovića u 41. broju od 12. X. 1924. to je učinio, pa uz potanji opis donosi reprodukciju Gjurićeve: „Suzane“, „Sibile“ i sv. Sebastijana. „Der Balkan in Bild“ od 12. X. 1924. broj 2, koji izlazi kao prilog „Belgrader Zeitung“, donosi u izvrsnoj reprodukciji Gjurićevu crkvu sv. Petra u Rimu i portret njegove supruge. — Op. ured.

Čim čovjek stупи u izložbu, upadaju u oči velike uljene slike V. Filakovca, za koje je uzeo motiv sa imanja Belje. Prva je zimski, a druga jesenji pejsaž. Kad to gledaš: pred tobom sve oživljava i ti osjećaš svu ljepotu beskrajne prirode. Isto vrijedi za jelene i divlje svinje u snijegu, pa lovca u čekanju, zima i drugo. Kako umjetnik ne baca s palete boje, već stvara svoju boju, slike u tonovima jesu čista umjetnost jedne snažne individualnosti, kojom se razlikuje od drugih slikara (Motiv iz kabareta, Dječak, Interieur, Sjedeći dječak itd.) Sujet Filakovčevih slikarija je zdravi rejalizam sa mnogo sunca i života, borbe i otpornosti. On ne trpi slabunjavost, već jedru i svježu pojeziju. Kao takvoga vidimo ga sve tamo od 1910., kad je počeo izlaganjem u Zagrebu. Tadanja „Hrvatska Prosvjeta“ mu je reproducirala niz radova; kao takvoga vidimo ga odmah zatim u peštanskoj Akademiji, gdje je odmah primljen u „Nemzeti Szalon“ i „Műcsazude“, a odatle pozvan na izložbu u Pariz i o tom referiše movakovska „Die Kunst“, pa madžarski „Az Est“, „Pesti Hirlap“ i drugi listovi. Filakovac postaje za kratko vrijeme popularan slikar i portretista, pa mu radovi ulaze u domove: Kovjanića, Pleina, dra Leitnera, Aksmanovića, dra Korskija, dra Racza, dra Biorca, Glezingera, Pnjaka, dra Gojtana, Majhenića, dra Dietza, Stanettya, Wilhelma, Šeibera, Sv. Pribičevića, dra Poljaka, Hirta, Steinera, Biera, Nušića, Predića, Stojadinovića, Miloševića, Grünbergera, pa i u sam dvor Nj. V. Kralja, a da i ne spominjemo razne galerije slika kod kuće i izvan granica naše države. Ugledni estetičar dr Szekely ne kaže bez razloga, da su mu radovi strogo vezani uz klasiku i da iz njih govori majstor najviše koncepcije, jer lakoćom barata: uljem, vodenim bojama, kredom, bakrom, itd. Svakako je poželjno, da Filakovac priredi kolektivnu izložbu svojih radova u najvećem opsegu, jer će tada još jače iskočiti snažna njegova fiziognomija. Sa osjećke izložbe odnio je prvenstvo u krajobrazu i mi to rado kao kroničari iznosimo.

M. Rački, naš Danteolog, izložio je svoje crteže iz „Divine Komedije“, za koje bi mu valjalo dati prilike, da ih izradi u velikom. Dašto, da za takav rad treba obilnoga predznanja, jer o tom zavisi razumijevanje. On je tvrdi orah, za koji treba zdrave i jake zube. No uza sve to njegova uljena slika „Griješnici“, i ako puna fantastične tmurnosti, djejuje

snažno i vidi se, da je majstor u nijansiranju boja, dok se carstvom sanja naprosto sigra. On je uz kipara Meštrovića najodličniji hrvatski slikar svjetskoga glasa. Najpopularniji među osječkim slikarima, koji uživa kao takav ugledno mjesto, je J. Leović i kao bakropisac i kao slikar pastela i kao slikar ulja. Povodom izložbe u Novom Sadu pisao je svojedobno „Magyar Hirlap“, da je Leović jedno slavno ime, budući da mu se slike i u najvećem opsegu odlikuju izvornom kompozicijom i samostalnošću bez ičijega upliva. Baš pasteli (Ženski akt) osebina je njegova, kojom iskače nad sve izložitelje. Mekan, nježan, fin, diskretan, a ipak jak i pun pojestičnoga nastrojenja. Svaki njegov rad te vrsti njegova je svojima i jasno se vidi, da mu je svuda ton zajednički. A to i jeste ono od najglavnijih odlika jednoga umjetnika, koji može i treba da daje sebe. Kao grafičara ide ga vidno mjesto uz Krizmana i Šenou, a po jačini izbora sujeta i izradbi u mnogo čem ih i nadilazi. Kao primjer za potkrepu ove tvrdnje treba spomenuti zagrljavajućeg muškarca i žene, koji odaje svu muževnu jakost snažnoga umjetničkoga stvaranja simpatičnoga i slikara od zanata u osobi našega Leovića u pravom smislu ove riječi i bogom nadahnutoga umjetnika, pa je to i glavni razlog, da su svi otmjeni osječki domovi ukrašeni njegovim radovima svih vrsta, a imenito portreta u većem opsegu.

Narodni naš slikar S. Tomerlin upravo je neumoran u slikarskom stvaranju, pa je i ovaj puta izložio Slavonsku ravan sa svojom šarovitošću, koja nas podsjeća na českoga Uprku. Velika slika: „Svati mladu iskitiše, iskićenu vojnu povedoše“ dobar je i raskošni uvod i kompozicija uz koju se nižu krstovi žita, ovce u šljiviku, naše snaše i čiće, laneno polje i kapelica kraj sela itd. Šarovitost boja, privlači i Tomerlin si je time stekao ne samo svoj svjetiveći i svoje općinstvo, pa kako Suderman kaže: učinio je sebe, da ga traže... Njegov umjetnički aksion je: život hrvatskoga naroda, a time može mirne duše izaći i pred strani svijet. A to ga kao umjetnika čini simpatičnim i zasluznim za našu kulturu, zato pravom nosi naslov narodnoga slikara.

Posebno mjesto zapremaju ovaj puta naša slovenačka braća Š. Šantel i R. Marčić. Prvi mekan i nešto tmuran u krajobrazu, a pojetske naravi u „Kranjici“ i „Djevojci“. Voli ljudičastu

boju i onda, kad prolazi bukom i vrevom života. Marčić je vedriji (otok sv. Gjuro), a pun mira, kad riše svoj Bled. Šantel je izvrstan i u portretu i po tom šira umjetnička narav, pa ga vrstaju među prve slovenačke slikare. On je i odličan ilustrator, a poznati su i njegov drvorezi. Drugi Gjurić. Vidi se, da su obojica zreli umjetnici, koji idu stalnim svojim putom.

Iznađuje svakoga mladenačka svježina slike Voće (2 komada) u ulju od dra I Kršnjavoga, koji je manje poznat kao slikar, iako je preklaanske godine narisao za zagrebačku franjevačku crkvu veliki fresko, koji prikazuje razgovor sv. Franje Arikškoga sa pticama, okružen sa mnogo glava zlatnih anđelića. Kršnjavi se u svojoj mrtvoj prirodi ne žaca sočnih boja, bez čega si ne možemo ni zamisliti mandičevačko grožđe. Mnogi mlađi, koji izlažu neizrađene škice, mjesto gotovih radova, učinili bi dobro, da proslijede Kršnjavoga tako dugo, dok se ne izrišu i ne nađu pravu i svoju stazu.

J. Bužan je ovaj put uzeo scenu iz kiparskog ateliera sa tradicionalnim svojim cigankama, koje daju ovoj velikoj slici obilježe umjetnikovoga stvaranja u svoj svojoj raspojasanosti. I. Jung izložio je svoje Ličane, vrlo lijepo cvijeće i po kompoziciji težak problem: ponutricu đakovačke katedrale u lijepoj zaokvirenosti. Od pejsaža valja istaći tunaru i Skrad u Gorskom kotaru.

E. Rechnitzova daje svoje najbolje u mrtvoj prirodi, čime si je stekla lijep glas među Osječanima, a i Pešti, gdje su joj radovi u cijeni.

A. Schiffer, kraj poznatih izjava, da je izložba prenatrpana, pa najprije nije htio izložiti, a onda se sam od sebe predomislio i izložio, nije ispunio sve one nade, koje je naviještao. Kritičar je zato u neprilici, što da napiše, pa si zato pridržava pravo izreći svoj sud, kad priredi kolektivnu izložbu svojih radova. Možda će onda taj biti povoljniji i za Schiffera i njegove slike...

J. Gojković nastavlja perocrtežima, od kojih je najuspjeliji portal grad. vijećnice. Ne stvara mnogo, ali što stvara, izrađuje velikom pomnjom.

I. Roch je očigledno od zadnje izložbe u Svinju 1924. u toliko napredovao, da nas naprosto začuđuje. Njegovi crteži olovkom (Zagreb i Dalmacija) nijesu puke škice, već izrađeni

radovi. Potez mu je snažan u markantnim dijelovima, pa postepeno prelazi u nevidljive ili jedva zamjetljive obrise takovom virtnoznošću, da na taj način i epizodni dijelovi dobivaju svoje pravo mjesto i sve daje ugodnu sliku. Akvareli su mu jaki u tonovima, koji se slijevaju polutonovima u jedinstvenu cjelinu, pa je dobra opaska, da bi tu granu umjetnosti trebao gajiti u prvom redu. Njegov Zagreb na tom je području prekrasno djelo, koje je navraćalo pažnju na se mnogobrojnoga općinstvu one vrsti, koje razumijevanjem posmatra umjetničko djelo, a to znači mnogo. Isto vrijedi i za ulicu u Travniku, slikoviti Dominikanski samostan u Dubrovniku, otok sv. Gjorgja i drugo. Treba istaknuti još jednu odliku Rochovu, a to je slikarska urednost i izbirljivost u biranju slikovitih motiva, pa je adekvatan način i vrst slikanja odbranim sujetom. Na to mnogi slikari ne paze, pa otud i dolazi, da izrade nešto u grafici, što je za ulje i obratno. Utješljiva je zato pojava baš Roch, koji ne samo da obećava, već i daje. Kako je uza to i mnogostran, pa poznaje u tančine hrvatsku narodnu ornamentiku, vješt ilustrator i bakropisac, ima nade, da će u velike obogatiti našu umjetnost, kojoj kao Klupske tajnik krči putove i na drugi način.

Po prvi puta izlaže K. Krvarić, Hella Reymanova i M. Živić. Malo je riskantno izlagati sa spomenutima, ali kad im razgledamo rade, vidjet će se, da izložitelji nijesu ničim novajlige, a pogotovo su daleko od svakoga diletantizma. Krvarić je po slikama vrlo simpatična pojava, meka sanjarska i osjećajna duša. On voli proplanak šumice, kojega sa puno svijetla prikazuje snažnim, ali zato glatkim plohama (akvarel). Cvijeće mu je sočno, poput Kršnjavoga grožđa, pa kao da je rosom preliveno. Kad uljem riše, krepčiji je (pas Boy), a kad riše vodenim bojama : nježan do krajnosti. Čisto me sjeća Slave Raškajeve i njegovih lopoča, koji se nalaze u Hrvatskom Učiteljskom Domu u Zagrebu.

Hella Raymanova, Osječanka, bavi se više godina slikarskim radom. Najprije kao autodidakt. Kao djevojčica risala je glave, gdje joj je dala prve pobude učiteljica risanja i hrvatska književnica Josipa Glembav, a zatim kao učenica Tomerlinove slikarske škole, koju je ovaj naš ugledni narodni slikar podržavao kroz godinu dana (1920.) u prostorijama i uz pomoć K. H. K i U. u Osijeku u školskoj sobi u Jäge-

rovoj ulici sobi broj 21. Kasnije je bila učenica ruskoga slikara Haritonova, zatim je pošla na kratko vrijeme u zagrebačku (1921.) slikarsku školu, a tada u Beč (1923.—1924.) na slikarsku akademiju, odakle se je vratila kao gotova umjetnica.* Tu je bila učenica uglednoga austrijskoga portretiste Scheffera i Frölicha. U to vrijeme padaju i njezine dvije starice, od kojih ne znaš je li bolja ona u ulju ili ona u pastelu. Ova potonja je lijep primjer, kako treba mirno i savjesno risati. Isto vrijedi i za portret njezinog oca, pa dječju glavu (Uz knjigu). Istočem, da je Raymanova idejna, a to baš jeste ono glavno, što se uz sličnost traži kod valjanoga portreta. Kod nje se uz spomenuto može i to kazati, da joj je većina portreta ujedno i slikarska studija, pa baš zaoto umjetničke cijene. Ona je uopće prvim istupom ne samo svratila pažnju na se, već i uspjela, zakoračivši svom sigurnošću stalnim i odabranim umjetničkim putom. U slikarice ima mnogo snažnosti i krepčine, kako u portretu, tako u aktu i krajobrazu (iz Wachaua kod Beča), a poznaje u tančine i dječiju psihu.

Sve izložitelje i osječku javnost zadivio je kipar M. Živić svojim golemim „Törzom“, idejnom „Boli“ i „Boli mrtve lire“, pa „Prkosom“, autoportretom i portretom djevojčice. Autor takovih radova nije nipošto početnik, jer njegova veličina izbija iz svakoga detalja. Ako je na mjestu riječ: „jak“ i „velik“, onda je to Živić i zagrebačkoj umjetničkoj školi služi na čast, da imade takovoga učenika, a ne manje pripoznanje ide i osječku učiteljsku školu, koju je Živić prije nekoliko godina svršio, a gdje je dobio prve poticaje za umjetničko stvaranje. Tu bi sada trebalo staviti točku, ali je dužnost, da se spomene i V. Ivakić, naš ornamentičar, koji sa mnogo ljubavi šara tikvice, a hrvatsku ornamentiku iz Slavonije primjenjuje na drveno pokućstvo, stvara umjetni narodni obrt. Njega valja premjestiti barem u Osijek, pa mu dati prilike, da uzgoji jednu generaciju i očuva od propasti ovo naše narodno blago. Sakako je baš Ivakić upotpunio ovu izložbu svojim prekrasnim radovima, pa zavreduje svako pripoznanje tim više, što sprema za tisak veliko djelo o narod-

* „Vjesnik Županije Virovitičke“ u Osijeku donijeo je u 3. i 4. broju od 1. i 15. II. 1923. na str. 27. u reprodukciji „Solaru“, akvarel, od H. Reymanove. To je zapravo njezin prvi nastup u javnosti. -- Op. ured.

noj ornamentici sa slikama, primjerima i opisom, pa da na stavi ono, što je Lay započeo.

Velika umjetnička izložba je pokazala jedan zdrav život, ona je svoje učinila, pa zato i najstroži kritičar ne može ino, već da sipa hvalom. A, bogami, sramota nije, primati zaslužnu plaću za zasluženi rad.

To neka bude izlagateljima najljepše pripoznanje i poticaj u budućem umjetničkom radu, jer izložbom takovoga opsega i takove vrsnoće mogao bi se ponositi i daleko veći gradovi u Jugoslaviji, a i izvan nje. . .

I. red: K. Krvarić, M. Živić, R. F. Magjer, I. Roch
II. red: V. Filakovac, J. Gojković, A. Reymanova,
J. Leović

nački tip 1250 D, 6. Ivan Roch (Osijek) Zagreb 1000 D, 7. Kamilo Krvarić (Osijek) Cvijeće 1000 D, 8. Hella Reymann (Osijek) Starica 1000 D, 9. Jovo Gojković (Osijek) Portal gr. vijećnice, Osijek 800 D, 10. Iso Jung (Osijek) Spavajuća ciganka pred čirgom 1500 D, 11. Josip Leović (Osijek) a) Bilje

KUPLJENE SLIKE NA IZLOŽBI

Grad Osijek kupio je za svotu od 20.000 Dinara za svoju vijećnicu, koja sadržaje rade dove svih naših viđenijih slikara i kipara, slijedeće umjetnine: 1. Rudolf Marčić (Bled) Bledgrad 800 D, 2. Slavko Tomerlin (Sikirevci) Ovce u šljiviku 250 D, 3. dr Iso Kršnjavi (Zagreb) Mrtva priroda 2000 D, 4. M. D. Gjurić (Zagreb) Bosanski seljaci 2 slike 1200 D, 5. Saša Šantel (Ljubljana) a) Djevojka 900 D, b) Slove-

600 D, b) 12 kom. bakroreza (á 100) 1200 D, 12. Mihajlo Živić (Osijek) Torzo-sadra. 4.500 D, 13. Vladimir Filakovac (Osijek) Motiv iz Beča 2000 D. Poznati promicatelj umjetnosti dr Gjuričić-Beorac kupio je 9 komada raznih slika i Pollakova jednu od H. Reymanove, Makso Šalgo, J. Weiss ml. od Leovića, Domovinska Banka i D. Agras od Filakovca i Marčića, Furlić više komada od Junga i Rocha, Reymanova od Tomerlina, Adler iz Našica od Krvarića, dok je Reymanova dobila narudžbu za portrete: djecu dra I. Cepelića, ljekarnika Fištera i J. Ormaia, suprugu dra Tolnauera i Pnjaka, a M. D. Gjurić izradio je u Vinkovcima monumentalni portret: gradonačelnika dra Topalovića sa suprugom, M. Medvedovića sa suprugom i studiju starca sa lulicom.

KATALOG I POVIJEST KLUBA

U vrlo ukusnoj opremi izadana je kao posebna ilustrovana knjižica, gdje je objelodanjena povijest Kluba i popis svih slika pod uredništvom Klupskega tajnika I. Rocha. Katalog je razgrabljen, pa je priređeno drugo izdanje, što je za osječke prilike rijetkost,

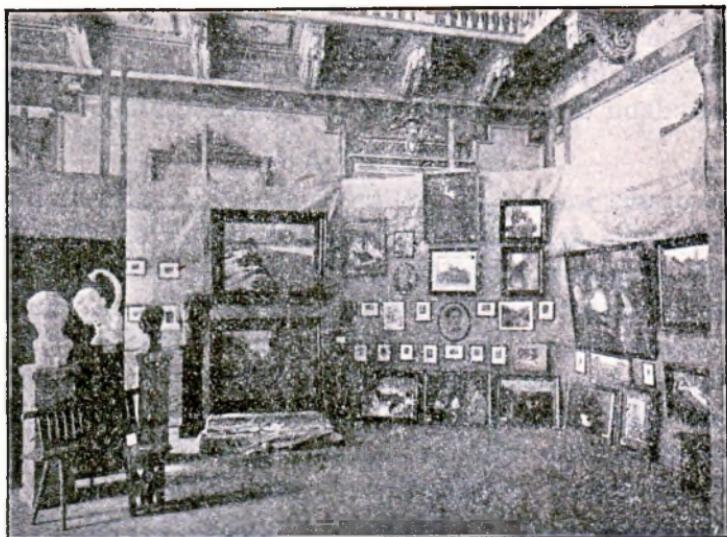
POLEMIKA

Uoči otvorenja izložbe, izašla je bilješka u „Hrvatskom Listu“, gdje se izrazila želju, da bi bilo poželjno, da na izložbi sudjeluje V. Filakovac, dok je „Crpanja“ demantovala, da će ovaj uopće izlagati. U „Die Drau“ izašla je izjava A. Schiffera, da ne će izlagati, jer da je izložba prenatrpana, a u isto vrijeme donijeo je bilješku zagrebački „Jutarnji List“, da potonji ne će da izlaže zato, jer su tu diletanti. Pročelnik Umjetničke Sekcije i sam Klub nije se upuštao u razjašnjenja, već je objelodanio izjavu u „Die Drau“ (broj 227—7974 od 4. X. 1924.), da vijest glede V. Filakovca ne stoji, budući da se je slikar pravodobno odazvao i izložio. Glede Schiffera stoji stvar ovako: Predsjednika Kluba intervenirala je jedna osoba, zašto nije Schiffer pozvan, da izloži na Klupskoj izložbi i tim povodom, jer se nije htjelo nikoga mimoiti, odaslan je sa strane Kluba službeni poziv na sudjelovanje, pa je sam Schiffer u više navrata dolazio predsjedniku Kluba po informacije, vlastoručno predao popis radova, koje će izložiti. Budući, da do određenoga vremena nije poslao radove, pozvan je lično na očitovanje i Schiffer je u najvećoj zbumjenosti izjavio, da ne može izlagati, budući da ima obiteljskih neprilika i trza-

vica, a radovi su mu kao privatno vlasništvo rastepeni svuda po raznim domovima. Drugi dan izašla je njegova izjava o prenatrpanosti izložbe, a dan iza toga . . . posao je sedam radova, da se izlože, a koje je Klub — uza sve, što smo napomenuli — primio i izložio. Izgleda, da je netko htio zamutiti, ali je slabo zamutio. . .

BRZOJAVI I PISMENI POZDRAVI

Klupske književno-prosvjetne sastanak i umjetnička izložba svesrdno je pozdravljena od uglednih ličnosti, društava, članova i prijatelja Kluba i to: Ministar Prosvjete dr A. Korošec (Beograd), dr Jan Magiera (Piotrkow, Poljska), Srpska Književna Zadruga (Beograd), Matica Hrvatska (Zagreb), Živojin Paunović (Beograd), Ivo Klug (Zagreb), Pevačka družina „Staneković“ (Beograd), Jugoslovenska Akademija Znanosti i

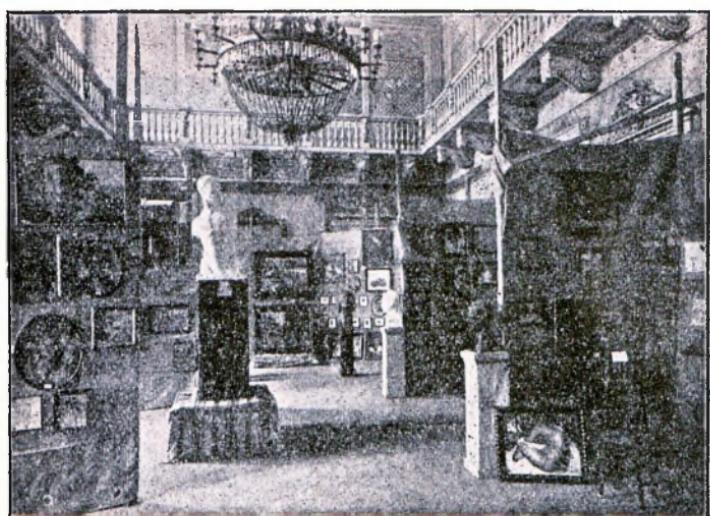
Velika umjetnička izložba slika Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku od 5. X. 1924. u tradicionalnoj dvorani virovitičke županije (osječke oblasti)

Umjetnosti (Zagreb), Jagoga Truhelka (Sarajevo), Hrvatska Prosvjeta (Zagreb), dr Stanko Plivelić (Krapina), Nikola Maraković (Zagreb), Prosvjetni Savez (Zagreb), dr Tomo Matić (Osijek), Špiridion Petranović (Petrovci), Dragoljub P. Gošić (Beograd), Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo „Kuhač“ (Osijek), Rudolf Marčić (Bled), Šaša Šantel (Ljubljana), Jovo

Bužan (Zagreb), dr Makso Arminske (Vinkovci), Josip Pavić (Zagreb), dr Aleksander Deutsch (Vinkovci), dr Iso Kršnjavi i Štefa Iskra-Kršnjavi (Zagreb), o. Bruno Kovačević (Osijek), Ivan Dobravec-Plevnjak (Virovitica), Slavko Tomerlin (Sikirevci), dr Vladimir Prestini, Sertić, Stilinović (Zagreb). itd.

ZAJEDNIČKI RUČAK

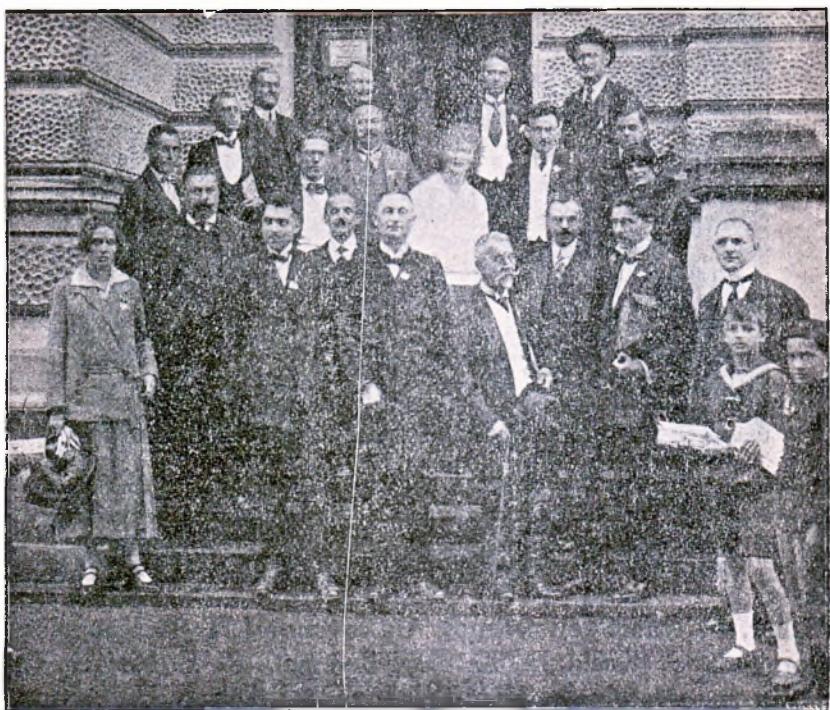
Susretljivošću vlasnika Hotel Görög ustupljena je posebna dvorana za priredbu ručka Klupskim članovima i prijateljima. Prisutstvovali su : Z. Vuksan Barlović, A. Belanić, J. Brečko, J. Cepić (Vinkovci), M. Dragolić sa suprugom, J. Filakovac, O. F. Antu-

Velika umjetnička izložba slika Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku od 5. X. 1924. u tradicionalnoj dvorani virovitičke županije (osječke oblasti)

nović, V. F. Antunović, M. D. Gjurić (Zagreb), J. Gojković, R. Hafner, Vl. Ivakić (Tomašanci), Gj. Jovanović, T. A. Knopp sa suprugom, G. Krnić, B. Kršnjavi (Drenje), R. F. Magier sa suprugom, M. Medvedović (Vinkovci), J. Ormay H. Raymanova, J. Rakarić, Stj. Richter; J. Roch, A. Rott, Fr. Sudarević, Lj. Wiesner (Zagreb) i M. Živić (Zagreb). Kod ručka je predsjednik Kluba R. F. Magier prvu zdravicu namijenio Nj. V. Kralju, kojaje popraćena od prisutnih sa: Živio kralj!, zatim prikazao rad svih članova suradnika itd. Od posebnoga je značenja, da su pojedinci, umjesto uobičajenih zdravica,

uzeli temu i obradili na licu mesta. Tako je M. Dragolić iznijeo niz primjera iz pjesništva i glazbe i razložio razne nepravilnosti, koje su uobičajene, a da nitko i ne misli, da ih ispravi. M. D. Gjurić i M. Medvedović vrlo su lijepo prikazali povijest i bitnost narodne ornamentike povodom V. Ivakićeve izložbe, T. A. Knop značajne pojave u Klupskom radu itd. Napominjemo, da je za ručak darovao najboljega burgundca, poznatog i izvan granica naše domovine, iz vlastitoga vinograda na Mandičevcu veleposjednik B. Kršnjavi. Oko 4 sata razišli su se vanjski gosti, a u 5 sati domaći u najboljem raspoloženju i sa mnogo nade u još ljepšu budućnost zajedničkog rada.

Učesnici VI. književno-prosvjetnoga sastanka 'Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku na dan 5. X. 1924. I (gore): Gg. Jovanović, B. Frank, B. Kršnjavi, V. Ivakić; II. i III. red: I. Beara, G. Krnić, O. F. Antunović, I. Roch, M. Medvedović, supruzi T. A. Knopp, I. Rakarić, Z. Vuksan-Barlovicëva; IV. red: H. Reymanova, J. Crepić, A. Belanić, F. Sudarević, M. Dragolić, V. F. Antunoivć, R. F. Magjer, P. M. Rakoš.

KLUPSKI DOBROTVORI

Darovali su: Gradsko poglavarstvo u Virovitici 495 Dinara, (blagajna virovitičke štedione 50, Hrvatsko dion. prometno društva 25, M. Frametić 10, Merkur d. d. 15, Havlač 20, Nečitljivo 20, N 5, Kovačević 10, N 5, Horvat 10, Nečitljivo 10, Hofman 10, Nečitljivo 10, K. Igali 10, Nečitljivo 25, Parna pilana d. d. za eksploataciju drva 100, Kutaš i Vajda 50, Nečitljivo 10, Mato Bodalija 5, Sanger 5, Weinberger 10, Kino 10, Nečitljivo 10, Drach industrija drva 50 i N. N. 10 Dinara); Poglavarstvo trgovišta Pakrac 100 D; Poglavarstvo upravne općine trg. Valpovo 100 D; Općinsko poglavarstvo Peteranec (p. Drnje) 50 D; Niža pučka škola Gornji Šredani (p. Badljevina) 37 D 50 p; Poglavarstvo općine Šlijivoševci 20 D; Poglavarstvo upravne općine u Bektešu (p. Kutjevo) 23 D 80 p (S. Grünwald 10, L. Wagner 5, J. Balcu 5, A. Timić 5); dr. A. Deszathy, ljekarni u Valpovu, 100 D; Pogl. upr. opć. Retfala 50 D; biskup Antun Akšamović u Đakovu 2.000 D; kapetan † A. Jung 200 D; i Poglavarst. slob. i kr. grada u Osijeku 3000 D na predlog gradonačelnika dra V. Hengla. Orientalni Salon (L. Neuhaus) besplatno je ukrasio izložbenu dvoranu narodnim čilimovima, a veletrgovina Maksa Šalga isto je tako besplatno posudila svu potrebnu količinu platna za adaptaciju dvorane, dok je građevna tvrtka arhitekta: Aksma nović Malin-Rožić dala potrebnu drvenu građu za postavljanje stijena, koje je izveo ovlašteni tesarski majstor Luka Mihić.

FOTOGRAFSKI SNIMCI^{*}

Rijetkom susretljivošću snimio je Klupske dobrotvore i osječki fotograf F. Svirčević četiri snimke u izložbi (2 snimke izložbe i 2 snimka, na kojoj je grupa naših slikara i članova Kluba) i Stj. Richter, koji je snimio jedan dio učesnika na književno-prosvjetnom sastanku pred Trg.-Obrt.-Komorom. Snimci su besprikorni i usjeli usvakom pogledu.

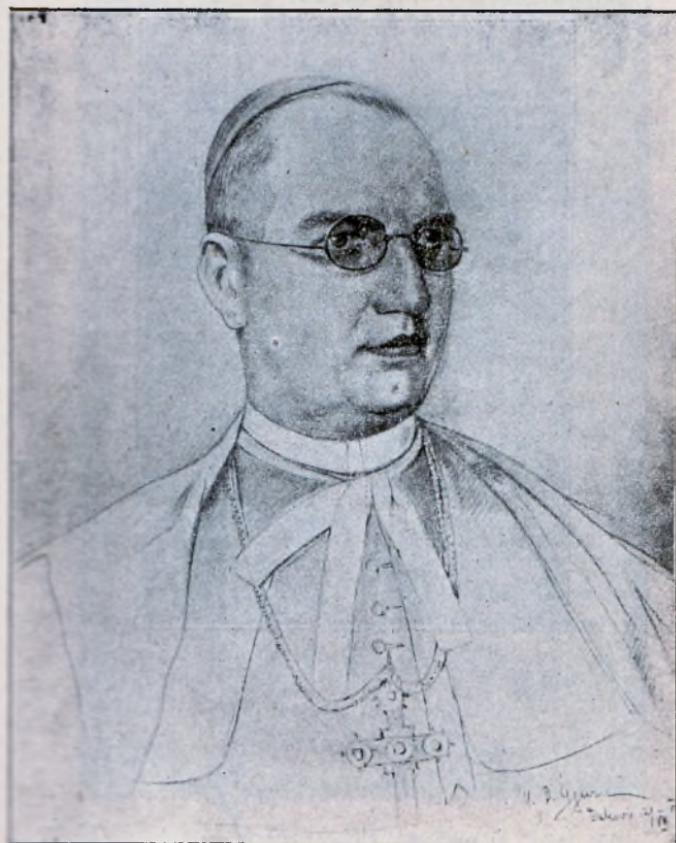
* Na slici učesnika prvoga sastanka hrvatskih književnika u Osijeku na dan 5. VII. 1924. (vidi „Vjesnik Osječke Oblasti“ broj 12–19 od 1. X. 1924. na str. 149–93 pomutnjom je izostavljeno ime Ivana Franjina Akbabе (Boško), koji sada službuje kao kapetan I razr. kod Geografskog Instituta (Generalstava) u Zemunu. — Op. uređ.

ŠTAMPA I PROSLAVA

Hrvatska, slovenačka, a djelomično i srpska štampa, ovaj put je rijetkom susretljivošću objelodanjivala poхvalom sve, što se odnosi na 15.-god. rad Kluba, pa je svatko u pravo vrijeme bio pravodobno obaviješten o svemu. Osobito se pažnja posvetila izložbi slika, pa tu valja spomenuti prikaz M. D. Gjurića u „Стражи“ (broj 215 i 216 od 7. i 8. X. 1924.), koji potanje govori o svakom izložitelju, —x u „Hrvatskom Listu“ (broj 240—1247 od 8. X. 1924.), gdje se kritički govori pregleđno i konačno odulji prikaz u „Die Drau“ (broj 231—7977 od 9. X. 1924.), gdje se govori opširno u obliku ličnih dojmova. Od vanjskih listova treba spomenuti „Virovitičan“ (broj 44 od 12. X. 1924.), koji je donijeo od posebnoga dopisnika prikaz o književno-prosvjetnom sastanku. Od ostalih listova spomenimo: „Jug“, „Demokrat“ i „Slobodni Reporter“ (Osijek) „Jutro“, „Učiteljski Tovariš“, „Slovenski Narod“, „Slovenec“ (Ljubljana), „Sremski Hrvat“ (Vukovar), „Hrvat“, „Obzor“, „Morgen“, „Zagreber Tagblatt“, „Novosti“, „Jutarnji List“ (Zagreb), „Народна Просвeta“ (Beograd), „Nezavisnost“ (Bjelovar), „Narodni List“ i „Hrvatska Obrana“ (Đakovo). Uoči otvorenja same izložbe napisao je najugledniji hrvatski estetičar dr I. Kršnjavi za zagrebački „Morgen“ simpatični članak: „Eine Kunstausstellung in Osijek“, gdje Filakovca dovodi u vezu Holbeinom i ističe razumijevanje Osječana i Kluba za promicanje čiste umjetnosti, a prije toga vrlo poхvalan prikaz o umjetničkom radu pročelnika Umjetničke Sekcije Kluba M. D. Gjurića povodom njegove izložbe „Rim“ u Zagrebu („Die Drau“, broj 218—7964 od 24. IX. 1924.) Napose valja istaknuti beogradski „Нови Живот“ (knjiga XX., sv. 4. od 25. X. 1924. str. 128) i veliki poljski dnevnik „Kurjer Lódzki“ (god. XXIV., broj 291. od 23. X. 1924., str. 5), koji su donijeli vrlo simpatičan i laskav sud o radu 15.-god. Kluba.**

* Vidi: „Die Drau“, osječki dnevnik, broj 226 (7972) od 3. X. 1924.

** Preštampano iz „Vjesnika Osječke Oblasti“, ilustrovana polumjesečna smotra, god. XXXIII. od 15. X. i 1. XI. 1924., str. 157—167. — Op. ur.

*Klupski dobrotvor: dakovacki biskup A. Akšamović
Portret M. D. Gjurića*

Iwo Rodey

Klupska tajnik I. Roch

Spomen-ploča u Vinkovicima za koju je M. D. Gju-
rić izradio reljef, a postavio Klub.

Gino Arnold:

Sa gosala ratnika.

Umirici barjaktar.

Gdje mi je barjak? O, kako
ljuto me rana peće —
Iz nje mi mlađakne novi
Covaci igor beće ...

Kad li se dušmanin vože?
Stalno kad našina biega —
Aoh, da nov je otpit
Bielik mi log od sniega ...

Što li to budiši sad stieno
Zbijanje štika liša? —
Divno li na me se smiješta
Glavi rai svod nebesa ...

Smoti, de rizasti sada
Ves roj voh mog donjpa —
Barjak mi invajr ets
Zemlja i velko stampa!

Hildegard

F. Dr. Dominick

Draživoj Pagratorij

S. D. N. mudi

Mihajlo Petrović

D. A. Vukšan

Miroslav (Ante Ljetović)

Josip Šaorić

Stjepan Č.

Vlastjeljugević

M. Pintorović

Hrvoje Trifunović

Janchagier

Foeddeanij

Dragutin Horváta

Dr. Rudolf Horváth

Ernesto Lovacij

Mijo Novak-Stuparić

Sándor Lovász

Radost Lovász

Narastanka.

Narastanka mo, moje zjone graju,
Ucroat bolno neće srce teg, —
Kratkotrajna bje sreća naših raju,
Na rastanku mo, rek te prati, teg!

Moj je grubjak nje te bajrog raja,
Učao da sam čuo ktoni glas:
I dođe čao pun tuge i pun raja,
Kad suvje ruha rastavila uav.

Ti otuj sebra, al se sjedaj mea,
Kom gocki živih plastiće plac,
U sarau volle ne uvean zjevac,
Dok srcau kuhinje zabyx drac —
A Samobore u svijetu 1881.

D. P. Todorović

Sjeverna Bjelovara

J. Majstorović
Kupljenik

J. J. Milović Prucki

R. Ritter Franz Gaudenz Pöhlmann

Bogumił Toruń

Ivan Trnski

Mihailo Krizović

Mijat Lončić

Zugodstvarac

Placido Belavicić

Josipa pol. Stemba

Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku ima za svojih 15 godina opstanka (3. X. 1909. do 3. X. 1924.), a za naše nesredene prilike, lijepu prošlost, jer je čednim sredstvima i malim brojem prosvjetnih radnika razmjerno više poradio oko pridizanja hrvatske i slavenske kulture, već slična neka naša starija i bogatija društva. Tom istinom morat će se sprijateljiti oni, koji su vještiji prigovaranju, a manja im je sposobnost rejalno raditi za narodne i idejale čovječanstva.

Uza sve to: uranjeno je pisati samu povijest Kluba. Tko baš želi, da se njome upozna, neka prolishta klupska izdanja, osobito Klupske „Mli“, „Književni Prilog“ i „Žeku od Osijeka“, a od javnih glasila: sve osječke novine do 1920. god., zatim „Vjesnik Virovitičke Županije“ (Osječke Oblasti) i . . . bogati Klupski arhiv, gdje je pribrana grada i dosele još sva neobjelodanjena.

Pregledna slika predviđena je povodom 5-to, 10-to i 15-to godišnjice opstanka, ali sve je to tek nabaceno i informativne naruvi u svrhu publicističkog obznanjivanja.

Za sada neka se spomene, da je osnutak Kluba smislio sa danji njegov predsjednik R. F. Magjer u razgovoru sa

Franjo Sudarević

Prvi predsjednik Kluba F. Sudarević
(od 3. X. 1909. do 23. I. 1910.)

pokošnjim Lujom Vargom, Bjelovarcem, kad je sastavljao antologiju savremeno hrvatske omladinske književnosti „U pjesmi i priči“ i stupio u književno dopisivanje, tada već uglednim hrvatskim književnikom drom Ivom Krnicem, koji je onda službovao u Vinkovcima. Krnic je bio za to, da se pokrene veliki beletristički list, a unije novi kulturni duh u Osijeku, kad je ovamo premješten i kao homo novus i dobar organizator prikupio lijepo kolo javnih radnika, pokrenuo literarna i zabavna posijela, kulturne proslave itd. Glavni predvod za sve ovo bio je

Dragi predsjednik Kluba dr J. Krnic (od 23. I. 1910. do 15. IX. 1910.)

konačni sporazum sa vodom slavonskih Hrvata, drom Dragutinom Neumanom, koji je, kao čovjek širega vidokruga, omogućio osnivač samoga Kluba i pristao, da se pokrene „Književni Prilog“, koji će se kao Klupska list štampati na trošak Prve hrvatske dioničke fiskare i prilagati povremeno dnevniku „Narodnoj Obrani“, što je učinjeno, a kasnije izdavano samostalno na trošak samoga Kluba. Kako baš u to vrijeme pada legat Žakova Stojanovića u iznosu od 10.000 Kruna, pokrenuto je izdavanje književno-umjetničkoga almanaka „Mli“, čime se je Klub prezentirao pred javnošću i započeo svoj rad i borbu za prosvjetno, književno i umjetničko na-

stovanje u Osijeku i okolici, okupivši odmah oko sebe lijep broj javnih radnika. Budući da se je u Klubu prikupio lijep broj umjetnika, nastala je konačna potreba i naslov se je 20. V. 1923. nadopunio u Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku. Dobro je, što je Klub svoje djelovanje, uz gajenje jezika i knjige hrvatske i slavenske, proširio i na polju sveopće kulture, uzeo u svoje ruke priredbu predavanja, literarno-zabavnih posijela, kulturne proslave, umjetničke izložbe, književne sastanke, pokrenio niz literarno-umjetničkih popularnih publikacija, slika, dopisnica, podigao kult hrvatske himne, književnu sveslavensku uzajamnost, postavio spomen-ploče i spomenik zaslužnim Hrvatima: Kuhaču, Lrayu, Dlustrušu, Vargi-Bjelovarcu, Kolariću, Markoviću (Osijek), Čepeliću (Vuka), Živanu i Žosipu Kozarcu i Runjaninu (Vinčkovci) itd. A gdje je tek administrativno-dopisni rad sa domaćim i vanjskim članovima i prosvjetnim ustanovama, književno-prosvjetna predavanja, priduzanje i podstrekavanje mlađih u kulturnom radu, prikupljavanje knjiga za jednu na veće osnovanu javnu pučku knjižnicu i čitaonicu, rad na polju organizatornom uopće, pa prikupljavanje rukopisa, materijal za suradnju i književno-umjetničko stvaranje itd.

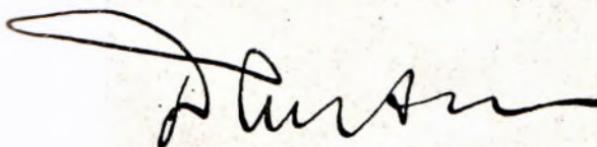
Svakako je Klupska rad značna dobit za hrvatsku i slavensku kulturu, a sa etičkog pogleda isto tako, jer su članovi vazda radili iz ljubavi za narodne idejale i daleko od svake lične koristi.

Bilo je dosta i borbe i samoprijegora, ali i djela i vidjela.

Frano Melkus

Treći predsjednik Kluba D. Melkus
(od 8. XII. 1910. do 4. III. 1911.)

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Dlustruš".

Četvrti predsjednik Kluba L. Dlustruš
(od 8. VI. 1911. do 14. IX. 1919.)

Kako je Klupsko djelovanje svršano u četiri Sekcije: Književnu, Prosvjetnu, Umjetničko i Glažbenu, evo polje rada za svakoga, tko još nije ogrezao u zbilji krutoga materializma. Početak je učinjen u dobru, pa tu treba i... nastaviti.

*

Umrli klupske članovi: A. Evetović (Miroslub), D. Melkus, L. Varga-Bjelovarac, dr. F. S. Gundrum, Ž. Grohovac, D. Kraubner, dr. H. Voršak, D. Marković, D. Krevar, F. Raušenberger, Ž. Horvat, Ž. Franković, M. Stojanović, Ž. Stojanović (prvi Klupski dobrotvor, koji je Klubu ostavio

legat od 10.000 K, a umro 23. VIII. 1910. u Vinkovcima), dr. M. Ogrizović, A. Kešuc, D. Šruza, Vj. Koščević, F. Ž. Miler, N. Dogan, Ž. Bišćan, Ž. Žerav, dr. D. Neuman (prvi Klupski utečesnijeljni član), dr. Ž. Krapac, Ž. Kžepalka, dr. Jančiković, dr. A. Benešić, Ž. V. Perić, A. Šustr, F. Barušić, D. F. Röszler (Mahores), L. Dragutinović, Lj. Dlustruš, Ž. Hranilović, E. pl. Čomić, F. Galović, Ž. Ž. Milović, M. Pavlov-Živanović, dr. V. Kovačević, F. pl. Becić, Ž. Kovačević, M. Pavlović, T. Machulka, E. Reichsmanova, L. Levačić, Ž. Milaković, Ž. Bavec, B. Horvath, N. Vlašić, Z. Šprem, B. Uzelac, F. Filipović, M. Čepelić i F. Szedenich.

*

Među prvim Klupskim članovima nalazimo: dra R. Horvata, V. Žugovića, J. Dobravec-Plevnjaka, P. M. Rakoša, Ž. Mitrovića, F. Štilinovića, B. Madjera, Ž. Glembayevu, dra J. Krnica, M. Pinterovićevu, o. P. Belavića, R. Devidea, V. Dukata, dra M. Novosela, dra J. Kršnjavoga, Ž. N. Žemeršića, dra V. Lrozovinu, D. Renarića, A. Hnića, M. Špicera, dra S. Vuksana (Sane Kurjaković),

B. Tonića, Š. Sedlačeka (Adam Kostelić), dra Ž. Tominšeka dra Ž. Magieru, V. Celestina, dra Z. N. Bjelovučića, R. Franjetića, F. Hajny-a (Česka), J. Androvića, F. Vrbančića (Ferid Maglajić), Ž. Kocha (Česka), dra V. Deželića, dra F. Ilešića, Nikolaja Nikolajevića Bahtina (Rusija), M. N. Budaka, R. Katalinić-Jvetova, A. Krassovitz-Evijicevu, J. Pavelića, F. Dugana, H. Oršića, Ž. Kempfa, D. Hafnera, S. Ružičku, dra J. Sautera, R. Bačića, dra F. Papratovića, H. pl. Reiznera, R. grofa Normann-Ehrenfeškoga, H. Gruslinga, dra J. Palačeka, Gj. Trohu, J. Sertića, Ž. Stjepušina, dra H. Gruenwalda, N. Schwartz, dra F. Drtinu (Česka), R. Dončevićevu, R. i L. Valića, M. Kumičiću, Ž. Živojnovića B. Gj. Nušića, K. Kovačića, D. P. Gošića, Ž. Pavića, N. pl. Faltera, F. Kulundžića, J. Kršića, Ž. Truhelku, M. Novaka-Stuparića, P. Ljubića, V. Becića, Ž. Hartla, D. Činkinostrija, dra Ž. Šarića, G. Krnica, Gj. Oršića, dra S. Čajkova, H. Milfašta, M. Alkovića, V. Mičateka, dra Ž.

R. F. Magier

Sadanji predsjednik Kluba R. F. Magier (od 28 III. 1920.)

Đjorgjević-Čhlapecovu, M. Ivaniševića, D. Hafnera, B. Šrama, Ђ. Čanića, Ђ. Lovrečića, Š. Petranovića Ђ. Böhma, Z. Kaufmanovu, A. Becka itd.

*

Klupske dobrotvoři: Poglavarstvo grada Osijeka, Zagreba zatim: Đakova; paromlin Union, Illin na valjre, Ђ. Grünhut, dr Premuš, N. Petrić, R. Marčić, Jugoslavenska banka, O. Weiszmayr, V. Götrog, Prva hrvatske štedionica, Lj. Szekler, B. Frank, Šećerana, Trgovačko-Obrt. Komora u Osijeku i Zagrebu, „Napredak“ (Sarajevo), Jugoslavenska Akademija, dr T. Pejačević (Našice) itd.

*

Književno-prosvjetni sastanci: Prvi (5. VII. 1912), Drugi (5. VII. 1913.), Treći (23. XI. 1919.) povodom 10-godišnjice opstanka Kluba, Četvrti (20. V. 1923.), Peti (1. IX. 1923.) povodom otvorenja hrvatskoga Doma u Vinkovcima, Šesti (5. X. 1924.) povodom 15-god. opstanka Kluba u vezi reprezentativnom izložbom slika svojih članova slikara.

*

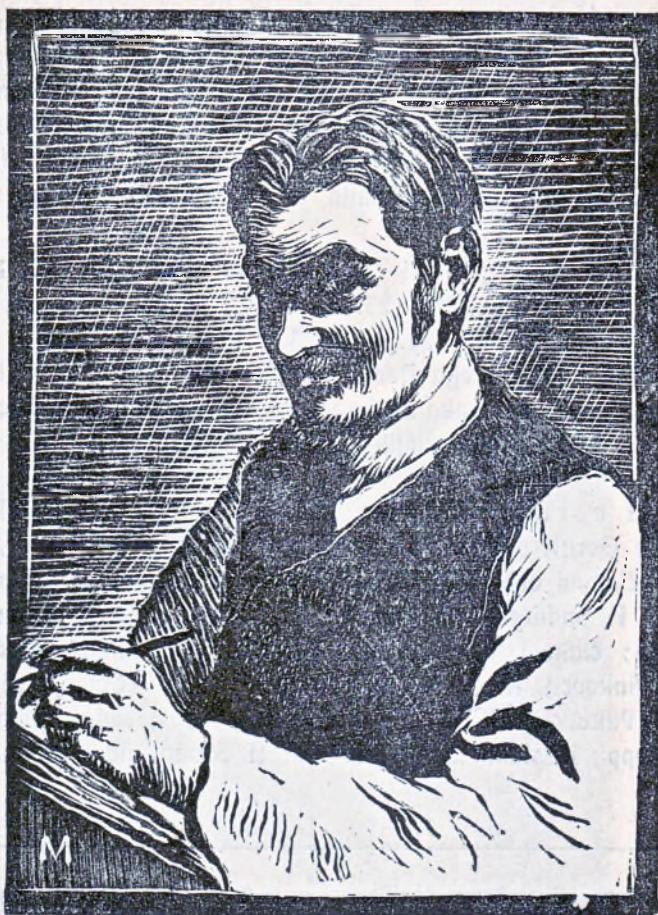
Klupske upravne odbore: R. F. Magjer, predsjednik, G. Krnić (De Gora), potpredsjednik, Ђ. Roch, tajnik, D. Hafner, blagajnik; članovi odbora u Osijeku: Ђ. Glembajeva, B. Šram, M. Dragolić, F. Sudarević, A. Belanić, A. Keskovar, O. F. Antunović, V. Rudolf; članovi odbora izvan Osijeka: M. Medvedović i Ђ. Čepić (Vinkovci), R. Marčić (Bled), V. Ivakić (Tomašanci); D. Renarić (Vukovar), M. D. Gjurić (Zagreb); poslovoda biblioteke: T. H. Knopp; izaslanik „Prosvjete“: dr H. Gruenwald i L. Fichtner.

Prvi privremeni odbor Kluba konstituirao se je 3. X. 1909., poslije redigovanja pravila, ovako: F. Sudarević, predsjednik, M. Pinterovlčava, potpredsjednica, R. F. Magjer, tajnik, Ђ. Glembajeva, blagajnica; članovi odbora: L. Varga-Bjelovarac, A. Evetović, D. Melkus i Ђ. Vražić. Srakako treba spomenuti, da je kod sastova pravila i osnutka Kluba sudjelovao i B. Mladjer, F. Stilinović, a bili još prisutni: L. Fichtner, D. F. Röszler, B. Mašić, Ђ. Kampuš i H. Wolf.

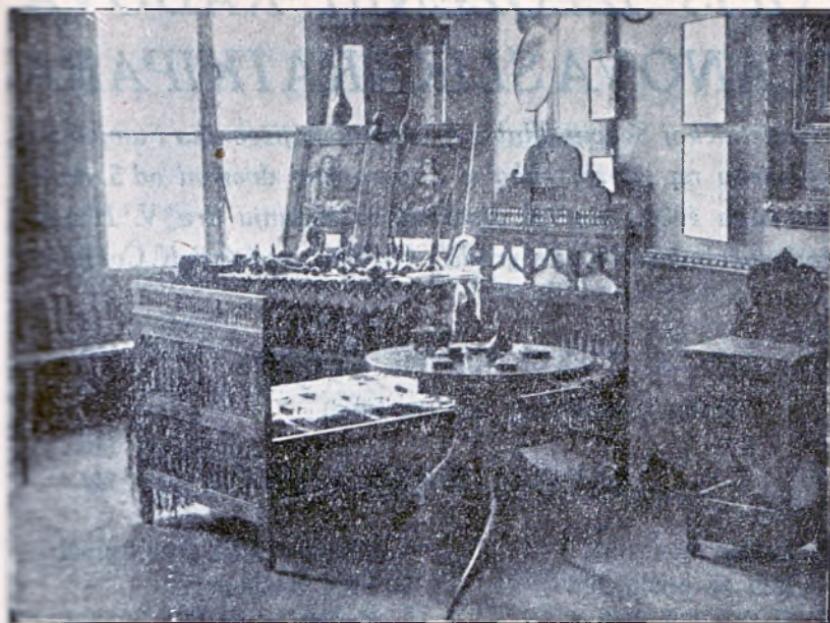
O petogodišnjici Kluba bilo je govora u 3. god. »Književnoga Priloga« od god. 1914. na str. 92., o desetgodišnjici u 3. god. »Žeke od Osijeka« za god. 1920. na str. 77. i o petnaestgodišnjici u 33. (1.) god. »Vjesnika Osječke Oblasti« od god. 1924. na str. 89 (145).

M. D. GJURIĆ

Pročelnik Umjetničke Sekcije Kluba
(Autoportret drvorez)

Rukotvorine, koje je izradio V. Ivakić iz Tomašanaca, na kojima je primijenjena hrvatska narodna ornamentika sa slavonskih tirkvica.

SJAGAKO COUBERTIN (RIRIĆEVEN)

28. Škrinje za papiće	21. Škrinje za vještice
29. Kreditački i poštanski	22. Glazba
30. Ženske	23. Hotel crkva
31. Povrće drveće	24. Škola za muziku
32. Knjižnice prema starim	25. Školske učebnike na muzici
33. Jezero u polju	26. Operna glazbica
34. Preduzeće zdravstvene	27. Školske knjige
35. Čestitajuće izložbe	28. Školske knjige
36. Učionice u polju	29. Školske knjige
37. Muzejnički izložbeni	30. Školske knjige
38. Knjižnice	31. Školske knjige
39. Školske knjige	32. Školske knjige
40. Školske knjige i časopisi	33. Školske knjige
41. Školske knjige i časopisi	34. Školske knjige i časopisi
42. Školske knjige i časopisi	35. Školske knjige

POPIS IZLOŽENIH RADOVA ČLANOVA SLIKARA IKIPARA

u Umjetničkoj Sekciji Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku na izložbi slika u Županijskoj dvorani od 5. do 10. Listopada 1924., koju je otvorio u zastupanju dr. V. Hengla, gradonačelnika slob. i kr. grada u Osijeku, savjetnik K. Čutuković

Z O Z O B U Ž E N (ZAGREB)

1. Scena iz kiparskog ateliera (ušje)

R U D O L F M A R Ć I Ć (BLEĐ)

ušje

2. Rabski manastiri	8. Ribarske lađe pred burom
3. Rab sa pristaništa	9. Pred Baškom
4. Gorica (sv. Petar)	10. Gorica — groblje junaka
5. Devin-Ruševine	11. Bled — grad
6. Odmor (akt)	Tempera
7. Ostrvo sv. Čjuro (Boka Kotorska)	12. Rab Kumulus

S L A V K O T O M E R L I N (SIKIREVCI)

13. Krave na valovu	28. Žitno polje
14. Didak	29. Krstovi u polju
15. Kraj crkve	30. Žetva
16. Noć na moru	31. Požeto polje
17. Svetionik na moru	32. Kapelica kraj sela
18. Ovce u šljiviku	33. Laneno polje
19. Na klupčici	34. Vezanje snoplja
20. Seoska idila	35. Čovarenje krstova
21. Didak s lulicom	36. Užina u polju
22. Spinjarica kraj vode	37. Povjerljivi razgovor
23. Dvije druge	38. Ručkonoša
24. Makovo cvijeće s ovcama	39. Svači mlađu iskitiše,
25. Sa selske ulice	Iskičenu k vojnu povedoše.
26. Sukanje pređe	40. U premišljanju
27. Žito	

DR. ISO KRŠERIĆ (ZAGREB)

Ulije

41. Mrtva priroda 1—2

MIRKO RAČKI (ZAGREB)

Kolorirani crteži

42. Chanton, koji duše prevaža u pakao
 43. Francesca iz Riminia i Paolo poslije osude silaze u pakao
 44. Alegorija : Kralj francuski Filip povlači pokvareno
   papinstvo u Avignon
 45. Ugolino pripovijeda svoju i svoje djece smrt glađu
 46. Dante u zemaljskom raju
 Ulije
 47. Griješnici
 48. i 49. Crteži iz Dantove božanstvene komedije 5—14

M. D. GURIĆ (ZAGREB)

Ulije

50. Monte Mario kraj Rima
 51. Dva bosanca u razgovoru
   Akvareli
 52. Ulica u Sarajevu
 53. Zvonarska ulica u Zagrebu
 54. Sagadžija u Sarajevu
 55. Kračule ulica u Sarajevu
 56. Žutro u Sarajevskoj ulici
 57. Žutro na Dunavu
 58. Motiv kraj Zemuna
   Monotypi
 59. Bosanski seljaci 10—12
   Bakropisi
 60. Biblija 1—9 Portreti i studije
 61. Motivi iz Bosne 10—12

SASA ŠANTEK (LJUBLJANA)

Ulije

62. U luci Baroš
 63. U sušačkoj luci
 64. Motiv iz okolice Splita
 65. Trg u Splitu
 66. Splitska „riva“
 67. Kranjica
 68. Dalmatinski motiv
 69. Iz Splita (peristil)
 70. Ulica u Rabu
 71. Žutro u rapskoj luci
 72. Kod Raba
 73. Večernje sunce
 74. Motiv Iz Bakra
 75. Motiv iz ljubljanske okolice
   pastel
 76. Djevojka
 77. Cvijete
   crteži
 78. Općinski tajnik (iz serije
   slovenačkih tipova)
 79. Slovenački tip

ARTHUR SCHIFFER (OSIJEK)

Ulike:

80. Mirna priroda I (Plašljiva nevjesta)	83. Pejačevićev dvorac
81. Mirna priroda II (Talijanska vaza)	84. Portret Parižanke Pastel
82. Mirna priroda III	85. Nasmišljeni čovjek
	86. Pišanica

ELENA REINHOLD (OSIJEK)

87. Mirna priroda I-II	89. Čvijeće
88. Kraljolik I-III	90. Studija

JAN ROEG (OSIJEK)

Ekspresi

91. Zagreb	103. Sahat-kula u Sarajevu
92. Travnik	104. Brusa-bezistan u Sarajevu
93. Dominikanski samostan u Dubrovniku	105. Mlinčić u Žajcu
94. Ulica sa Raba I	106. Ulica u Travniku
95. Ulica sa Raba II	107. Markov trg
96. Gradska luka u Dubrovniku	108. Kroterščak
97. Otok sv. Gjuro u Boci Kotorskoj	109. Pod zidom
98. Velika Gospa Škarpiela u Boki Kotorskoj	110. Kod crnog mačka
99. Iz Trogira Crteži sa puta	111. Kamenita vrata
100. Sv. Eufemija na Rabu	112. Pogled na Kaptol
101. Zdenac u Dubrovniku	113. Sa Strossmayerovog šetališta
102. Motiv iz Wiener-Neustadta	114. Iz Tkalčićeve ulice
	115. Mesnice u Tkalčićevoj ulici
	116. Na dolcu
	117. Motiv iz Tkalčićeve ulice

Iz starog Zagreba

KAMIL KRVARIĆ (OSIJEK)

Ulike

118. Čvijeće	122. Poplava
119. Boy	123. Žedrenjača
120. Vrba Ekspresi	124. Perivoj na Rabu
121. Iz gradske šumice	125. Rab

БЕЛЛЕ РЕВМАН (ОСИЈЕК)

Ulje	
126. Moja majka	135. Uz knjigu
127. Moj otac	136. Mala M. A.
128. Moja sestra	137. Iz Wachaua (kod Beča) Pastel
129. Moj brat	138. Starica Rötel
130. Mala Kostial-Živanović	139. Portret F. B.
131. Portret F. B.	140. Portret L. K.
132. Starica	141. Portret studija
133. Ženski akt	142. Portret B. Š.
134. Studija	

ЗОВО ГОЗКОВИЋ (ОСИЈЕК)

Erteži

143. Portal gr. vijećnice (Osijek)	148. Kip sv. Nepomuka u donj.
144. Stara avlja (Tvrda)	gradu
145. Iz donjeg grada	Akvareli
146. Sjeverna vrata prav. crkve	149. Iz Gornjeg grada
147. Kip sv. Ane u donj. gradu	150. Kod Neptuna

ЈСО ЈУНГ (ОСИЈЕК)

Ulje

151. Čvijeće	Akvarel
152. Spavajuća ciganka pred	156. Interieur stone crkve
čergom	u Đakovu
153. Hrcegovac	157. Skrad u gorskom kotaru
154. Ličani	158. Tunara u Bakarskom zaljevu
155. Ličani	159. Tunara u Bakarskom zaljevu
	160. Madona (kreda-ugljjen)

ЗОСИР ЛЕОВИЋ (ОСИЈЕК)

Kreda

161. Dir. L. M.	164. Vodenica
162. Glumac M.	165. Motiv iz tvrdavice
163. Ženski akt	166. Belje 50 kom. bakroreza

МИХАЕЛО ЖИВИЋ (ОСИЈЕК)

167. Torza sadra	171. Studija patinirana sadra
168. Bo mrtve lire „	172. Portret djevojčice „ „
169. Autoportret, patinirana sadra	173. Prkos „ „
170. Bo „ „	

V L A D I M I R F I L H K O V A C (O S I Ž E K)

Ulije	188. Dama sa psom
174. Motiv iz Tikveša	189. Žahači
175. Park u Kneževu	190. Zimski pejsaž sa Belja
176. Zimski pejsaž Tikveš I	191. Žesenski pejsaž sa Belja.
177. Zimski pejsaž Tikveš II	192. Motiv iz Beča
178. Sjedeći dječak	193. Divlje svinje u snijegu
179. Ženska glava	194. Žz kabareta
180. Glava dječaka	195. Mrtva priroda
181. Motiv iz kabareta	196. Dječak
182. Majka i kći	197. Crtež sa kredom
183. Interieur	198. Studija psa
184. Studija za portret	199. Atleti (bakrorez)
185. Zimski pejsaž	200. U kabaretu (bakrorez)
186. Motiv iz Belja	201. Ženska glava (crtež)
187. Želeni u snijegu	Litografije

V L A D O J V A K I Č (TOMAŠANEI)

Narodne rukotvorine po hrvatskim narodnim motivima u Slavoniji

1. Šarene tikkvice, tikve, tukvanjici i teglice raznih oblika i veličine
Šarene svatovske tikve
Šarene »presovane« tikve (umjetnog oblika izrasle u bocama)
Narodne gusle načinjene od teglice, našarano motivima sa tikkvica i šareno gudalo
Camberica načinjena od našarane tikve.
2. Primjena slavonske narodne šaralačke umjetnosti (motivi sa tikkvica) na drvenim (javorovinu): okrugli poslužavnici (Wandtelleri) razne veličine; tanjurići za pepeo; kutije za duhan, cigarete i cigare; dvojnice; frule; tambure; štapovi
3. Slavonska narodna građevna ornamentika primjenjena na posoblje (masivna javorovina) išarana tehnikom i motivima sa šarenih tikkvica i to :
krevet i ormarić (primjenjena narod. ornamentika slavonskog hambara) sa ogledalcima
Sinija (trpeza, stô) sa nogama od šaranih volovskih rogova
»Čiviluk« (klinčanica sa policom) za predoblje
okviri i okvirići za ogledala i slike
klupa sa skalicama ili spletnicama (noge, imitacija preslice)
stočići (hokeri, orijentalni stil) urešeni ogledalcima
stolice (šaragljaše)
zidni sat, utezi dvije šarene »leginjice« (tikkvice jajastog oblika), a šefaljska »presovana« šarena teglica

---

Utemeljiteljni Klupske članovi plaćaju jedanput za uvišek 1.000 Dinara, redoviti članovi 120 Dinara i poštomažući 60 Dinara godišnje, a dobrotvoři po volji. Prijavu članova prima: Uprava K. Š. K. i U. u Osijeku, I. (Gajev tr 4)

Šaša Šantel: Vigneta (drvorez)

Orijentalni Salon ukrasio je besplatno izložbenu dvoranu narodnim čilimima, tvrtka Makso Šalgo posudila je potrebno platno za adaptaciju, a isto tako je najpripravnije gradevna tvrtka Aksmanović-Malin Rožić dala potrebnu drvenu gradu za postavljanje stijena. Uradio i izradio inicijal Kluba F. Roch. Izradba klišeja cinkografije „Universal“ u Zagrebu (Palmotićeva 27) Tisak štamparije H. Rotta u Osijeku, I. (Pejačevićeva 33 Telefon 1)

Popis slika štampan je onim redom, kojim su stizavali popisi od pojedinih umjetnika.

KLUPSKE OBAVIJESTI

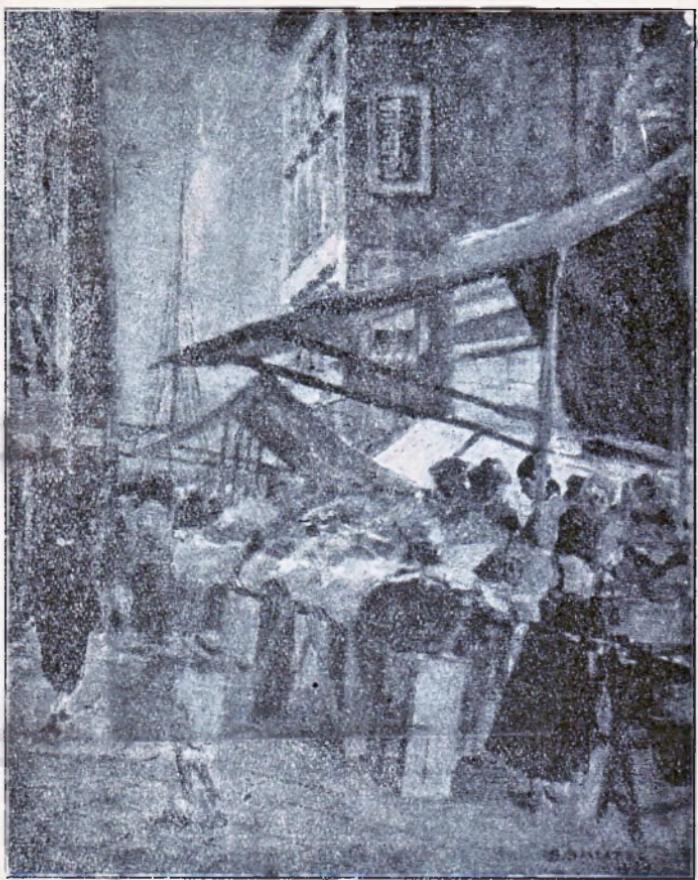
Budući, da je smrću dra M. Ogrizovića ispraznjeno mjesto u glavnom upravnom odboru, to je 18. XI. 1924. kooptiran član dr F. Nikolić, urednik „Vijenca“ u Zagrebu, koji će nastaviti nastojanje dra M. Ogrizovića u podržavanju kontakta i zблиžavanja između Osijeka i Zagreba u književno-kulturnim pitanjima.

Druga reprezentaciona izložba slika Klupskega članova slikara bit će od 4.—11. X. 1925. Do toga roka ima vremena, da se svi članovi priprevaju. Napominje se, da će se odrediti broj, koliko će tko izlagati, a izlagat će se oni izložci, koji nijesu nigdje bili dosele izloženi. Računa se, da će izložiti preko 40 slikara i kipara. Predradovi će se provesti do najkasnije 30. VI. 1925.

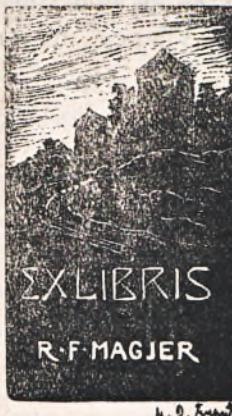
*Autoportret slovenačkoga slikara Šaše Šantela
u Ljubljani (izvorni drvorez), koji je član-
povjerenik Klupske Umjetničke Sekcije za
Sloveniju sa slovenačkim slikarom Rudolfom
Marčićem.*

Šaša Šantel: *Krajobraz* (ulje)

Neuman D. dr (slika)	1	Faksimili i potpsi	30-35
Dragolić M. (slika)	2	Povijest Kluba sa slikom: F. Su-	
Krnić G. (životopis i slika)	4	darevića, I. Krnića, D. Melkusa,	
VI. književni sastanak	5	Lj. Dlusteruša i R. F. Magjera .	36-39
Rezolucije (sa odborom)	8	Umrli članovi	39
Izložba slika	11	Prvi članovi	39
Govor M. D. Gjurića	12	Prvi dobrotvoři	41
Govor K. Čutukovića	13	Književni sastanci	41
Prodane slike	20	Prvi odbor	41
Katalog	21	Štampa o Klubu	41
Polemika	21	Gjurić D. M. (slika)	42
Pozdravi	22	Ivakićevi izložci	43
Zajednički ručak	23	Izloženi radovi (popis)	44-48
Dobrotvoři	25	Vrst Klupskeh članova	49
Fotografije	25	Klupske obavijesti	50
Štampa	26	Šantel Š. (slika)	51
Akšamović A. (slika)	27	Šantelov krajobraz	52
Roch I. (slika)	28	Sadržaj	53
Runjaninova ploča u Vinkovcima	29	Oglasni dio	od 54

VIJENAC

LIST ZA ZABAVU I POUKU

UREDUJE DR F. NIKOLIĆ (ZAGREB, Medulićeva ulica 30)

Ova najveća i jedina naša hrvatska polumjesečna književno-umjetnička smotra izlazi svakog 2. i 16. u mjesecu u raskošnoj opremi velikoga folio-formata sa mnogo izvornih ilustracija i zasebnih priloga. Sve, što se odnosi na hrvatsku i slavensku književnost i umjetnost, nalazi u njoj vidno mjesto i daje potom o svemu najtočnije obavještenje. Donosi izvornu i prevedenu prozu, poeziju i pouku. Cijena mjesečno 20 Dinara. Pojedini broj 12 Dinara. Novac se šalje poštanskom čekovnom uredu za upravu „Vijenca“ na broj 34.469.

JAVNI POZIV PRIJATELJIMA KULTURE HRVATA, SRBA I SLOVENACA

Čast nam je zamoliti, da nam prikupite kulturne podatke svih vrsta i biografije uz točan navod svih nacionalnih hrvatskih kulturno-prosvjetnih radnika i zasluznih i znamenitih Hrvata u Vašem mjestu i okolici, za koje držite, da treba da uđu u veliko djelo „Znameniti i zasluzni Hrvati“, koje se spremo povodom proslave 1.000 godišnice hrvatskoga kraljevstva, i u veliki leksikon i narodnu enciklopediju Srba, Hrvata i Slovenaca, koju izdaje Bibliografski Zavod u Zagrebu. Uz biografiju molimo dobru fotografiju i potpis na posebnom papiru, a i gotov kliše, ako je uporabiv, kao što i druga rukopisna grada, koja spada spada u okvir spomenutih djela, dobro dolazi. U biografiji treba navesti sva djela pojedinoga, što ga čini, da je kao Hrvat zasluzan i znamenit. Očekujemo odgovor i podatke po mogućnosti, što prije.

Uz lijep podrav —

**KLUB HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA I UMJETNIKA
U OSIJEKU, I. (GAJEV TRG 4)**

DRUGA KNJIGA CREPIĆEVIH PRIPOVIJESTI

Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku izdao je ovih dana drugu knjigu priповјести svojega člana radnika i člana Upravnoga Odbora Josipa Crepića (Aurela) pod naslovom: „Batalija i druge priповјести“. U knjizi je otisnuto dvanaest priповјести, koje su svojedobno objelodanjene u razdoblju od 1918. do 1923. u raznim našim novinama i časopisima pod njegovim pseudonimom „Aurel“. Šteta bi bila da radovi ove vrsti propanu i tako razasuti panu u zaborav, zato su sada sabrani izašli u spomenutom izdanju. Kako je pred pet godina u nakladi ovoga Kluba prva knjiga Crepićeva „Rusvaj i druge priповјести“ vrlo simpatično bila primljena i po kritici povoljno ocijenjena, a cijela naklada davno već raspačana, u izgledu je, da će i ovo izdanje prijatelji lahke lektire pozdraviti. Knjiga se naručuje kod Kluba ili izravno

kod samoga autora (Vinkovci, Brodska imovna općina). Cijena je knjizi, koja je raskošno opremljene na finom papiru u obliku osmine na 80 str., 20 Dinara, a štampana je u 5000 primjeraka, što je za naše prilike rijetkost. Koračno napominjemo, da je knjigu štampala rijetkim i sa mnogo ukusa i grafičke spreme moderno uredena tiskara Schliff i drug u Vinkovcima (Frankopanska 11), što rado ističemo već i zato, budući da mnoge razvикane tiskare u većim gradovima slabo paze na opremu knjiga, a baš rečena tiskara može poslužiti uzorom, kako treba dolično opremati književna izdanja. U knjizi su 12 pripovijedaka i to: Batalija, Babina kob, Dogadaj, Rabadžije, Vračolije, Disonanca, Plesni vjenčić, Pustolovina Miše Zerdelije, Naš čergaš, Jedan dan sreće, Propast zadruge Bojtarove i Lakonske pripovijesti. Crepić ima vanredan dar za pravo i istinsko pričanje. Sadržaj je upravo preražnolik, pa podržaje pažnju čitatelja i to je najbolja odlika Crepićeva kao valjanoga pripovjedača. Zato knjigu nitko ne će prolistati bez užitka. Kako je izvrstan u prispođobama, stvara posebnu svoju i narodnu frazeologiju, a i mjestimice je pun zdravoga i nepatvorenoga humora, sadržaj je sa obradom daleko veće cijene od obične lake lektire. A to znači i uspjeh i mnogo.

UMJETNIČKA MAPA O STAROM OSIJEKU OD I. ROCHA

sadržava 16 izvornih litografija, koje je lično izradio sam slikar na kamenu u litografskom odjeljenju Hrvatskog Štamparskog Zavoda d. d., Podružnici, u Osijeku. Snimci su izrađeni po naravi, a prikazuju isključivo motive iz staroga Osijeka i to : 1. Sv. Trojstvo, 2. Portal generalatske kasarne, 3. Prolaz kod Franjevačkog Samostana, 4. Gradska vijećnica, 5. Portal pravoslavne crkve, 6. Županijska zgrada, 7. Vodena vrata osječke tvrđave, 8. Zdenac (fontana) u tvrđavi, 9. Kalvarija u donjem gradu, 10. Kameniti križ, 11. Kip sv. Ane i stara stražarnica u donjem gradu, 12. Vodenice na Dravi, 13. „Lila park“ građanske streljane, 14. Solara, 15. Pejačevićev dvorac u Retfali i 16. Osječki konjski tramvaj i čekaonica kod Rokove crkve.

Za ovo umjetničko djelo napisao je predgovor prof. G. Jeny, a izrađeno je na poticaj Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, kojemu društvu J. Roch pripada kao klupska tajnik. Mapa je izdana u 200 primjeraka, koji se prodavaju po komadu od 200 D. Narudžbe prima J. Roch u Osijeku, I. (Anina 24.) i nakladnik: Hrvatski Štamparski Zavod d. d. Podružnica u Osijeku, I.

TAJANSTVENE POJAVE (OKULTIZAM) s osnovima podsvijesnih i srodnih im pojava — za obrazovani svijet prikazao Albert Baza la, sveuč. profesor. Zagreb 1924. Str. 230. Izd. Bibliografskog zavoda d. d., Gundulićeva ul. 29 — Cijena 50 Din. Interes za pojave neobična djelovanja i spoznavanja, koji je u naše vrijeme porastao do znatna duhovnog pokreta, poznata pod imenom teozofije ili antropozofije, svratio je na se pažnju ne samo obrazovana svijeta nego i naučnih krugova. Prof. Bazala držao je o tom predmetu niz predavanja u „Pučkom sveučilištu“, koja evo sada štampom izlaze u izdanju Bibliografskog zavoda. Autor je u uvodu prikazao razloge savremenom interesu za okultizam, te je ograničivši se na pojave (fenomene), koji mu služe za osnov, ponajprije izložio razvoj teorije okulnih pojava do prelaza u fazu naučna zanimanja njima. Za razumijevanje samih pojava dodao je osnove psihologije podsvijesnih i srodnih im pojava, te je tako prikazao važnost i djelovanje sugestije, djelovanje podsvijesnih stanja, razdvajanje svijesti i nastavak druge ličnosti, pa onda razvoj automatizama u predočivanju, pismu i govoru, a onda je u najkrupnijim crtama prikazao sastav podsvijesnih radnja u snu, hipnozi i u tranceu. U drugom dijelu knjige bavi se autor najprije fizikalnim pojavama neobična značaja, napose pojavama opaženim kod Eusapije Palladino, kao što je na primjer gibanje na daljinu (telekinezija), levitacija, promjena težine medijeve i dr. Iza prikaza samih pojava izlažu se onda teorije o njihovu nastanku (teorija iluzije, prevare, teorija silnica, teorija nevidljivih organa). Za tim se prikazuje pojava neobična fiziologiskoga i biologiskog karaktera, kao što je neobično osjećanje, emanacija i materijalizacija, s naročitim obzirom na fenomene opažene kod medija Eve C. K tomu se dodaju teorije o nastanku pojava. Treći se odsjek bavi pojavama psihologiskog

značenja, među kojima zauzima glavno mjesto telepatija onda vidovitost (Hellsehen), kriptoskopija, prostorna i vremenska dalekovidnost, zatim psihoskopija i napokon inkarnacija. Svuda su najprije izloženi podaci i eksperimenti, a onda su dodane teorije. Stajalište autorovo nije naprosto negativno, ali je kritično rezervirano, na svakom se koraku upozoruje na manjkavosti iznesenih činjenica, kao i na nedostatke teorija u prilog rejalnosti fenomena i protiv njih. Svoja je predavanja i na osnovi njih ovu knjigu autor izradio na osnovi najbolje uvažene literature okultističke i na osnovi naučnih djela o tom predmetu, te je o njemu podao sustavnu, preglednu sliku. Knjiga se dobivn u svim knjižarama.

POEZIJA I PROZA je naslov ilustr. knjige izabranih pjesama, crtica, aforizama i novela R. F. Magjera, koja se štampa u obliku albuma, pa je svaki broj numeriran.

KNJIŽNICA ZA MLADEŽ

HRVATSKOG ŠTAMPARSKOG ZAVODA D. D.
PODRUŽNICE U OSIJEKU, I. (DESATIĆINA 35)

Izdane su dosele ove dobre i ilustrovane knjige za mladež, koje su podesne za nagradne knjige koncem školske godine, štivo za najšire slojeve naroda i kao prigodni dar:

Narodne priče i pričice po Vinku Karadžiću sa predgovorom Ljuboja Dlustoša. U knjizi su uvrštene 16 najljepših narodnih priča i pričica.

Zrinski i Frankopani. Almanah. U knjizi su pjesme, crtice i poučni radovi od M. Mayera, A. Šenoe, E. Kumićića kao i R. F. Magjera.

Dječije Kolo. Almanah. U knjizi su pjesme, pripovijesti i pouka od J. Milakovića, S. Petranovića, M. Kovačića, A. Pakacija, P. M. Rakosa, J. Glembayeve, te 19 narodnih pripovijedaka po Vuku Karadžiću.

Savenski apostoli sv. Ćiril i Metod (5. VII.) Almanah. U knjizi su pjesme, crtice i pouka od P. Preradovića, M. Barbarića, M. Cepelića, B. Šrama, dra F. Nikolića, R. F. Magjera te životopisi: Strossmayera, Gaja i Karadžića.

Milenkove pjesme, sadržavaju izabrane i po M. D. Gjuriću ilustrovane dječje pjesme sa posebnim predgovorom od R. F. Magjera.

Božićnica. Almanah. Tu su na okupu pjesme, pripovijesti i igrokazi za mladež, jednom riječju: sve, što se odnosi na Badnjak i Božić, pa će knjiga dobro poslužiti kao lijep prigodni dar, a za učiteljstvo, svećenstvo i samostane kao dobar putokaz za priredbu božićnih posijela i predstava. Radovi su od: dra A. Harabašića, S. Petranovića, L. Varge, Bjelovarca, o. M. Mihaele Pinterove, I. Mitrovića, Slavice i R. F. Magjera, J. Mesića, F. Bartuša, A. Evetović-Miroljuba, I. Okruglića, S. Širole, J. Milakovića, V. Anderlića, L. Varjačića, T. Rukavine, R. Kutena, Gorjanina itd.

Svaka je knjiga tvrdo ukoričena sa naslovnim listom u bojama, a prodaje se po komadu od 5 Dinara.

NARODNA ENCIKLOPEDIJA SRBA, HRVATA I SLOVENACA (Rječnik naše zemlje). Na velikom kvart-formatu 65—70 araka (oko 1100 strana); dvostupačni slog (2200 stupaca), izlazit će u svescima od Decembra 1924. kroz 10 mjeseci u nakladi „Bibliografskog zavoda d. d.“, Zagreb, Gundulićeva ul. 29, uz mjesecnu pretplatu od 35 Din po svesku (sa poštarinom). Cjelokupno djelo oko 350 Din. Preplate prima „Bibliografski zavod“ d. d. Izvan preplate zapada knjiga 600 Din. O potrebi jedne ovakove knjige, koja će sadržavati podatke o životu i radu našega naroda i o našoj državi, ne treba govoriti. Sve, što tko hoće da zna o našem narodu i državi u sadašnjosti i prošlosti, naći će u ovoj knjizi. U enciklopediju ulaze sve grane znanosti, umjetnosti i državnog uređenja kao: prirodne nauke (rude, geologija, šume, botanika, zoologija, stočarstvo, ribolov); geografija (topografija, klima itd.); humane nauke (pravo, povijest, politika, književnost, umjetnost, entnografija itd.); ekonomija (poljoprivreda, ratarstvo, trgovina, industrija, zanati, banka itd.); saobraćaj (željeznice, plovidba, pošta itd.); vojska (vojničko uređenje); društva (učena, stručna, časopisi, novine itd.); državno uređenje (ministarstva, uredi, porezi, škole, općine itd.). Saradnici: redakciju vodi sveuč. prof. S. Stanojević, a uz njega stoji oko 100 saradnika iz Beograda, Zagreba i Ljubljane, među ovima su naši najuvaženiji učenjaci, većinom profesori sveučilišta i članovi akademija. Zajednički znanstveni rad učenjaka Srba, Hrvata i Slovenaca jamči za savršenu izradbu ovog djela. Narodna enciklopedija izlazi u oba pisma: jedno izdanje la-

tinicom, a drugo cirilicom, što treba kod pretplate tačno na vesti: Naručbe prima: Bibliografski zavod d. d., Zagreb, Gundulićeva ulica br. 29.

ANTOLOGIJA HRVATSKE LIRIKE. Upravo je izašla knjiga „Stara hrvatska lirika“ kao prvi dio „Antologije hrvatske lirike“ u nakladi „Bibliografskoga zavoda“ u Zagrebu (Gundulićeva ul. 29), a priredio ju je dr David Bogdanović. U njoj su sabrane najlepše naše lirske pjesme umjetničke, počevši od XV. pa sve do svršetka XVIII. vijeka. U knjizi ima pjesama od 29 pjesnika, među njima: Šiško Menčetić, Dore Držić, Marko Marulić, Andrija Čubranović, Hanibal Lucić, Nikola Dimitrović, Mavro Vetranić Čavčić, Sabo Bobaljević Mišetić, Maroje i Oracio Mažibradić, Marin Burešić, Mišo Bunić, Dinko Ranjina, Dinko Zlatarić, Antun Savin, Divo Gundulić, Divo Bunić-Vučićević, Stjepo Dordić, Ivan Ivanović, Vladislav Minčetić, Matija Magdalenić, Franjo Krsto Frankopan, Antun Gleđević, Ignat Dordić, Antun Kanizlić, Marko Bruerović, Matija P. Katančić i Katarina Patačić. Samo stručnjaci i književni historici uzet će danas u ruke krupne i debele knjige starih naših pisaca, što ih izdaje Jugoslavenska akademija, a ostale inteligente mislimo, da će zadovoljiti i ova mala zbirka, da se upoznaju s mišljenjem i čuvstvovanjem, a donekle i sa životom naših slavnih pjesnika. Za lakše razumijevanje ima knjiga sprijeda uvod, u kojem se razlaže povijest i razvitak naše umjetničke lirike u osviti hrvatskoga preporoda, rečeno je najpotrebnije o jeziku i metriči starih pjesnika, a na kraju je dodan rječnik. Cijela je knjiga zamišljena u tri dijela: u drugom će dijelu biti „hrvatska preporodna lirika“, a u trećem „novija hrvatska lirika“. Knjige su već gotove te će uskoro u štampu. Cijena 40. Dinara.

ZNAMENITI HRVATI

Monumentalno djelo povodom proslave 1000-g. hrvatskoga kraljevstva 925—1925. Redakcijonu odboru ovoga veličanstvenoga djela završio je 22. X. 1924. definitivno sve ogromne predradnje, pa će u tisku tijekom mjeseca Prosinca 1924., a dovršit će se svakako koncem Travnja 1925. Knjiga se štampa u dvostrukoj veličini leksikon-formata na najfinijem papiru, a sadržavat će uz povijesno prosvjetne sastavke iz pera prvih naših stručnjaka,

preko 4000 biografija zaslužnih i znamenitih Hrvata za našu kulturu sa slikama, izvornim inicijalima, faksimilima, grbovima itd. Svi radovi bit će potpisani, pa će to biti prvo djelo, koje će poslužiti kako za najširu javnost, tako za ljudе od pera, škole, javne zavode i vlasti. Pročelnici odbora: Laszowski, dr Deželić, dr Bučar, dr Gruber, dr Horvat, Kassowitz-Cvijićeva, prof. Karlović, Širola, Breyer i mnogi drugi, pribrali su ogromni i dragocjeni materijal, pa će to biti veliko i pravo monumentalno djelo, bez kojega ne će moći biti nijedna knjižnica, nijedan dom.

Da ne izostane nijedan od javnih radnika iz Slavonije i krajeva, gdje žive Hrvati, pozivlje se ovim putem naše rodoljubno učiteljstvo i svećenstvo, da prikupi potrebne nacionale i slike i odmah šalje Glavnoj redakciji Braće Hrvatskoga Zmaja u Zagrebu (Kamenita vrata) ili na Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku (Gajev trg 4).

Prospekti i cijenici šalju se svakomu besplatno, pa treba da se svatko pravodobno javi, da ne bude neprilika otpremanjem samo knjige.

ZAPISCI SA SELA, koji su dosele izašli u njemačkom, českom i poljskom potpunom izdanju, a djelomično prevedeni na ruski, slovenački i slovački, izlaze čirilicom predgovorom i u nakladi srpskoga književnika Dušana Slavića, urednika „Hobe Zope“ u Beogradu, Kosmajska 13.

1.000 SVJETSKIH PISACA Ugledni hrvatski književnik Ljubo Wiesner u Zagrebu Pantovčak 4) pokrenuo je pod gornjim naslovom biblioteku, koja je dragocjena dobit za našu prevodnu i izvornu književnost. Dosada su izašle dvije knjige. Svaka opsiže u osmini 98 stranica, štampana je na finom papiru, a prodaje se uz cijenu po komadu 15 Dinara. Jezik je u svakom pogledu besprikoran, pa tu odliku same biblioteke valja istaknuti, a izbor pisaca odabran umjetničkim ukusom. Dosada je, uz biografiju, objelodanjen sa po jednom oduljom pripovijesti: Merežkovski, London, Quiroga, Maeterlinck, Matoš, D' Annunzio, Lejb-Perec i Bunjin. Bez ove biblioteke ne smije biti nijedna javna knjižnica i čitaonica, nijedan dom već i zato, što birane ove novele može čitati pravim estetskim i etičkim užitkom svaki član porodice.

DR VLADIMIR NJEGOVAN: ŠTA JE MATERIJA?

Zagreb 1924. Bibliografski zavod d. d. Nakladna knjižara Gundulićeva ulica 29. Tisak Hrvatskog Stamparskog Zavoda d. d. Zagreb. — Cijena Din. 16. Pojam materijala zanima čovjeka od pradavnih vremena. Prvi je počeo Thales filozofirati o bitnosti materije, a Leukip i Demokrit su postavili teoriju atoma. Prošle su hiljade godina poslije tih mislilaca, a shvaćanje pojma materije prolazilo je razne faze, dok danas nije postiglo kulminaciju u radovima Perina, Svedberga, Rut herforda, Astona i drugih, kojima je dokazana rejalna eksistencija atoma, ali je dokazana i njihova djelivost. Jednom riječi nauka o materiji došla je do takovih rezultata, koje nismo prije dva tri decenija niti naslućivali. Kao što smo u najnovije vrijeme doživljeli u izvanjskom svijetu temeljitu preobrazbu u kulturnom, političkom i socijalnom pogledu, tako su i eksaktne nauke proživjele sasvim isti proces. Tko nije posljednjih desetak, dvadeset godina pratilo razvoj nauke ostat će zapanjen, kad se upozna sa najnovijim rezultatima moderne nauke u materiji. Gornja knjižica napisana je popularno, da je lako može sa razumijevanjem čitati svaki naš inteligenat.

JUBILARNO IZDANJE ALMANAHA I KALENDARA „JEKA OD OSIJEKA“ ZA GOD. 1925.

povodom petnaest godišnjice opstanka Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, sprema se za tisak bogatim sadržajem (zabava i pouka) i sa više umjetničkih i slika u tekstu, pa će ovaj put svojim sadržajem biti proširena za čitavu Osječku, a djelomično i Sremsku Oblast. „Jeka“ izlazi po sedmi put, pa je to najbolji dokaz, da uživa povjerenje hrvatske i slavenske javnosti, pa baš kao nacionalni pothvat zaslužuje svaku pomoć. Djelo će u pretplati stajati bez poštarine 15 do 20 Dinara, a šalje se, kao i sve, što se na „Jeku“ odnosi, na Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, I. (Gajev trg 4. Oglase ima pravo skupljati oglasni zavod „Intereklam“ u Osijeku, I. (Kapucinska ul. 8) i uprava Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku i to zasebno za tekstovni, a zasebno za oglasni dio po naročitom cijeniku.

HOBA 3OPA je veliki ilustrovani književno-umjetnički almanah Srba, Hrvata i Slovenaca, koji izlazi u 160.000 primje-

raka u nakladi: uredništva srpskoga književnika Dušana Slavića u Beogradu, Kosmajska 13. Prošpekti i cijenici šalju se besplatno.

NUŠIĆEVA PROSLAVA 60-god. života bila je 6. XI. 1924. u Beogradu sjajna manifestacija i priznanje rada na kulturnom polju ovom našem odličnom piscu, kojega iskreno poštuju i vole jednakom ljubavlju Srbi i Hrvati. U ime Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku govorio je na svečanoj akademiji na Univerzitetu njegov presjednik R. F. Magjer i tom prigodom predao svečaru crni mramorni kamen za pisma. Na njemu je isklesana i primjenjena hrvatska narodna ornamentika i napis: B. Gj. Nušiću, srpskom književniku 60 god. života K. H. K i U u O. 6. XI. 1924. Po izjavi prisutnih, njegov je govor bio najstvarniji i primljen je rijetkom srdačnošću i odobravanjem. Napominjemo, da je Nušić član Kluba od 1911. godine. Akademijom je rukovodio odlični naš pjesnik dr T. Alaupović, a u odboru za Nušićevu proslavu: Milorad Gavrilović, presjednik i Momčilo Milošević, tajnik. Adresa: Beograd, Terazije 32.

HRVATSKI KNJIŽEVNICI KAO SURADNICI „HOBE 3OPE“ Za veliki književno umjetnički almanah „Hoba Zopa“ kojega uređuje ugledni srpski pisac Dušan Slavić u Beogradu u nakladi od 160.000, ušli su radovi slijedećih hrvatskih pisaca: od I. Franića crtica „Starac“, R. F. Magjera balada „Karaula Crvena Stena“, I. Rakarića humoreska „Kako je Sava Diklić vidio Peštu“, dra I. Kršnja vo ga „Počeci umjetnosti u Hrvatskoj“, M. Ivanisevića studija „dr Josip Juraj Strossmayer“, A. Belanića rasprava „Vjera i stid odvraćaju nas od zla“ i Aforizmi J. Gembay. Radnje su poslane na zamolbu i putem Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku.

PROF. S. STEINER: PREPARATOR ZA LEPIRE I KORNJAŠE. Kratka uputa o priređivanju lepira i kornjaša za zbirku, s tablom s 11 slika. Zagreb 1924. Ta vrlo potrebna knjižica izašla je ovih dana u nakladi „Bibliografskog zavoda d. d.“, Gundulićeva ul. 29. To je u nas prvi „preparator“, koji je štampan hrvatskim jezikom, a namijenjen je našoj mladeži, koja sabire lepire i kornjaše. Preparator daje sabi-

račima upute, kako treba da hvataju i sabiru lepire i kornjaše, te kako ih treba prirediti za zbirku. U tom će preparatoru sabirači naći sve ono što treba da znadu, ako im je stalo do toga, da si sastave uredne, valjane i trajne zbirke. Preparator štampan je s 1 tablom i 11 slika, a dobiva se u svim knjižarama uz cijenu od Din. 12.

DVIJE NOVE HRVATSKE DRAME. Ugledni naš estetičar dr I. Kršnjavi napisao je dramu u 5 činova „Egejev toranj“, posvećena don F. Buliću i komediju u 5 čina „Ženska pučka skupština“, preradbu za pozornicu po Aristofanu, koji je rečeni rad napisao 399 prije Hrista. Rukopisi su prepani Narodnom kazalištu u Osijeku.

KNJIŽARSKI GLASNIK Organ knjižarskog udruženja Srba, Hrvata i Slovenaca. Ovaj vrsni strukovni list izlazi IV. god., a uređuje ga ugledni srpski pisac Dušan Slavić u Beogradu (Kosmajska 13), pa ga najtoplje preporučamo svima.

JEDAN DIO GJURIĆEVOGA „RIMA“ prenešen je u Vinkovce, pa je priređena 26. X. 1924. intimna izložba samo za uzvanike u ulaznoj prostoriji M. Medvedovića, gdje je svojedobno priređena izložba ruskoga slikara Haritonova i po nekoliko radova od hrvatskih (Bužan, Šupuk itd.) Kako će se svi radovi ovoga velikoga ciklusa prenijeti u Osijek, bit će o njima potanje još govora. Zasada ponavljamo, da je Gjurić uz Meštrovića i Račkoga naš najodličniji slikar. On taj naslov svojim djelima potpuno zaslужuje.

VELIKI ILUSTROVANI POPIS KNJIGA I UČILA šalje Bibliografski zavod d. d. u Zagrebu, Gundulićeva ulica 29 besplatno.

MODERNA FOTOGRAFIJA nalazi u Svjetloslikarskom Zavodu F. Svirčevića u Osijeku I. (Kapucinska ul. 14) Svojega reprezentanta, pa tko se za stvar zanima, neka se onamo obraća time, da se naručbama izvana posvećuje naročita pažnja. Osobiti su specijaliteti: portreti, grupe i krajoberazi. Naručbama izvana posvećuje se zasebna pažnja.

PLASTIKA. Pod ovim naslovom postoji prvi vojvodanski zavod za graviranje metala i ispuštanje papira u Novome Sadu (ulica kralja Aleksandra 1), kojemu je vlasnik Sava Grkinić. Kako je to vrlo solidna i naša domaća tvrtka, koja na sveopće zadovoljstvo obavlja povjerene poslove, za željeti je, da mu šira javnost prikloni svoju pažnju. Cijenici i uzorci šalju se svakom besplatno.

PROSVJETNI BIRO nalazi se u Beogradu, Makenzijeva ulica 36.

ARGUS je najveći informacijski zavod u Beogradu (pasaž Akademije Nauka), koji daje najbrže svaku obavijest.

IVAN FIEDLER. Prva slavonska mehanička tkaonica, zavod za impregniranje, apreturu i konfekciju. Tvornica za izradbu lana i predionica. Tkaonica i predionica: Osijek, Tenjška cesta 6. Osnovana g. 1897.-1901. Tvornica za izradu lana i konoplja: Vladislavci, kod Osijeka. Osnovana g. 1903. Brzjavni naslov: Fiedler, Osijek. Telefon 3-51. Račun poštanske štedionice Zagreb: broj 33.956. Proizvodi: Platno za postavu. Krojački kanafasi. Salonsko platno. Naravno platno. Platno za dekoracije. Platno za odijelo. Fino bijelo laneno platno. Platno za krevet, ponjave. Ručnici. Brisaci za staklo. Platno za zastore (rolete). Platno za sunčane ponjave. Platno za šatore. Platno za matrace. Platno za slamnjače. Platno za stonjake i ubruse. Platno za zaštitu čilimova. Platno za vreće. Platno za nepromočive ponjave (ciradu). Nepromočive ponjave (cirade) za vagone, kola itd. i pokrivala za konje, izrađuju se u svim veličinama u roku od 24 sata. Lanene manipulacione vreće za mlinove, kao i lanene vreće za žito, brašno, sjemenje itd. izrađuju se po naručbi u najkraćem roku. Specijalitet: damasna roba, stonjaci, ubrusi i ručnici. Najfinija ručna izradba umjetničkih tkalaca. Prodaja samo trgovcima. Uzorci i cijenici na zahtjev badava i franko. Poduzeća istoga vlasnika u inozemstvu: Wekeldorf, Petersdorf, Tan i Perbenik (Čeho-Slovačka), Komárom i Csурго (Madžarska), Chrystur (Rumunija).

VRIJEDNOST KOSMETIČKIH I DRUGIH SREDSTAVA. Netko je vrlo dobro primijetio, da se kultura, jed-

noga naroda prosuđuje po potrošku papira (štampa uopće) i sapuna (kosmetička sredstva kao temeli zdravstvu uopće). Koliko vrijedi štampa, kao sedma velevlast, to znademo svi, a što vrijedi zdravlje, to opet znade svatko pa i ona najsiromašniji. Oboje pak sinteza je one krilatice „Men sana in corpore sano“ (Zdrav duh u zdravom tijelu), koja je nikla u helensko doba, a što je i danas idejal slavenskoga „Sokola“. Kako je jedno ((papir) i drugo (sapun) predmet trgovine, dobro je biti na oprezu, pa kupovati najbolje od najboljega. Da je vrlo teško pogoditi, koje je „najbolje“, samo se po sebi razumije, pa tu ne prestaje drugo, već poslušati sud iskusnih ljudi, koji svoje suđenje temelje na oprobanom i stručnjačkom iskustvu. Kako nas „pitaju“ raznim kosmetičkim sredstvima razne tvrtke pod zvučnim imenima, često nazivom francuskih i pariških magazina, a da Francuske i Pariza nije ni vidjelo, pa Beča, Graza i drugih mjestu, treba da spomenemo, da i mi u Jugoslaviji imamo modernu tvornicu, kaja proizvodi kosmetička sredstva, koja nipošto nisu slabije kvalitete, već naprotiv: bolja od mnogo sličnih i razvikanih proizvoda. Mislimo tu tvornicu sapuna Schicht, koja u Zagrebu i Osijeku proizvodi sapun za pranje rublja („Jelen“) i fini toaletni sapun za lice i kupanje („Elida“), zatim: sapun za brijanje, glicerinske sapune, vodicu i pastu za zube („Kalodont“ i „Elida“), svijeće, razne parfeme, (Rajah, Mi-Mi), kolonjsku vodicu, kremu za zube, puder itd. Baš najšira javnost je zvana, da i u najzabitnijem seocu poradi, da se kupuju domaći proizvodi, jer se time diže narodna privreda, što nas jača kod kuće i u vanjskom svijetu.* — r

SIGURNO ĆE ZANIMATI NAŠE ČITATELJE, da je Jugoslavensko d. d. Georg Schicht u Zagrebu, osnovalo u Osijeku i tvornicu za fine toaletne sapune i kosmetička sredstva. Ista je, kako smo se mogli uvjeriti, uređena sa najmodernijim strojevima i pomoćnim sredstvima tako, da odgovara svim zahtjevima. Tvrta je dobila od društva „Elida“, Wien-Paris-Aussig-Bukarešt-Budapešta-Varšava pravo proizvodnje na cijelom svijetu čuvenih toaletnih sapuna sa mar-

* Tvorница sapuna Schicht u Osijeku ill. i Zagrebu šalje besplatno svoje cijenike i ukusne bojadisane reklame, pa treba da se onamo svatko obrati, tko želi kakovu naručbu i razjašnjenje. — Op. ured.

kom „Elida“. Nadalje tvrtka proizvodi sredstva za njegovanje kose, kosmetičkih artikla, te je tvornica od duljeg vremena u potpunom pogonu. Tvrtka proizvada također već 38 godina poznati Sarg'ov kalodont (krem za zube), koji je od nedostižive vrijednosti. „Elida“ toaletni sapuni su najbolje kakvoće, vanredne blagosti, te odličnog no ipak nježnog mirisa, te su najfinijim francuskim proizvodima ravnopravni. Gospoda trgovci nijesu viša prinuždena uvažati toaletne sapune i kosmetička sredstva iz inozemstva, budući da ove mogu nabaviti u tuzemstvu u istoj vrijednosti, pri tom ali jeftinije i bez gubitka vremena za carinske i tovarne manipulacije. Svaki trgovac steći će si zahvalnost svojih mušterija vodenjem „Elida“-proizvoda, jer tko jednom upozna „Elida“-sapune, taj druge ne će više upotrebljavati. Preporučuje se potrošačima, da točno paze na ime „Elida“, te da odbiju svake druge manje vrijedne proizvode. Osim spomenutoga tvrtka proizvodi najvrsnije parfeme (Mi-Mi, Rajah), kolonjsku vodicu, vodicu za zube, svijeće, puder i druga kosmetička sredstva

MODERNE OKVIRE ZA SLIKE izrađuje uz vrlo primjerenu cijenu F. Szichta u Osijeku I., Strossmayerova ulica 3 (u dvorištu). Preporučamo.

NOBILIOR je najveća parfimerija u Zagrebu (Ilica), koja drži na skladištu sve vrsti kosmetičkih sredstava domaćih i svjetskih proizvoda. Veliki cijenici šalju se besplatno.

LINOLEUM (S. Ferber) u Osijeku, I. (Kapucinska ul. 5) je najveća tvrtka, koja drži na skladištu sve vrsti robe od lino leuma, gumē, celuloida, povoštanog platna i sagova za dnevnu porabu, a drži i sve dječje igračke od istih tvari. Kako su takovi predmeti higijenski, jer se dadu lako držati u redu i čistoći, preporučamo svakom, da ih drži u svojem domu. Cijenici se šalju posve besplatno.

SOLEIL je najveća tvornica kandita u Osijeku, I. Desatičina 20.)

URANIA I KINO U OSIJEKU najmodernije je uređen u svakom pogledu i donosi isključivo najbiranije svjetske filmove. Povrh toga ima potpuno uređenu Radio-stanicu,

koja je u svakom pogledu besprikorna i postavljena po prvorazrednim stručnjacima, pa daje priliku slušati koncerte iz Budapešte, Wien a, Berlina, Rome, Milana, Pariza, Züricha itd.

NOVE SVETOJERONIMSKE KNJIGE. 1. „*Danica*“, kalendar za g. 1925., ima 9 pjesama, 6 pripovijesti, 21 poučni članak, 40 slika, mnogo poučnih svaštica, sve sajmove i sve drugo, što kalendar mora da ima. Stoji 12 dinara, za jeronimske članove samo 6 dinara.

2. „*Hrvatske slave sjaj*“, velika povijesna pripovijetka iz doba prvoga hrvatskoga kralja Tomislava, napisao dr Velimir Deželić st., sa 8 slika uresio O. Antonini. Stoji 12 dinara, za jeronimske članove samo 6 dinara.

3. „*Predzide kršćanstva*“, povijest katoličke Hrvatske, napisao dr Fran Binički, sa 6 slika. Stoji 5 dinara, za jeronimske članove samo 2.50 dinara.

4. „*Hrvatsko uzor selo*“, pouka o prosvjeti i napretku hrvatskog seoskog života, napisao dr Josip Andrić, sa 5 slika. Stoji 5 dinarara, za jeronimske članove samo 2.50 dinara. Sve te četiri knjige, ako se najedamput naruče i kupe, stoje zajedno 30 dinara, a jeronimski članovi ih dobivaju samo za 15 dinara. Osim toga je Društvo sv. Jeronima izdalo kao posebno izdanje:

5. „*Stare slave djedovina*“, hrvatska povijesna pjesmarica, sastavio Petar Grgec. U toj knjizi ima 75 pjesama, u kojema je opjevana sva hrvatska povijest od dolaska i krštenja Hrvata pa sve do današnjeg doba, a sve su te pjesme od 25 najboljih hrvatskih pjesnika. To je najopsežnija naša ovogodišnja knjiga te ima 192 strane. Cijena je ovoj knjizi 24 dinara, a jeronimski članovi dobivaju je u pola cijene, to jest za 12 dinara.

Tko naruči svih tih pet ovogodišnjih jeronimskih knjiga, plaća, ako je član Društva sv. Jeronima, za sve zajedno samo 25 Dinara, a tko nije jeronimski član, mora platiti dvostruko.

Tkogok je bio ili barem čuo za ovogodišnje svetojeronimske knjige, svatko priznaje, da su to doista lijepi i jeftine hrvatske knjige. Tu je tako krasno štivo, kakvoga hrvalskom puku još nikad nitko nije dao, a i samo je Društvo sv. Jeronima sebi ovim knjigama osvjetlilo lice. Sve te ovogodišnje jeronimske knjige opsežu ukupno oko 600 stranica, a tolike su

knjige s toliko strana danas svuda i svagdje četiri i pet puta skuplje, nego što ove knjige hrvatskom narodu daje naše Društvo av. Jeronima.

Zato ne smije biti hrvatske katoličke kuće, koja sebi ne bi nabavila sve ovogodišnje svetojeronske knjige, koje su pravi ures svakom domu i pravo blago svakoj plemenitoj hrvatskoj duši.

ZDRAVSTVENI PREPARATI DRA AUGUSTA GRUEN-WALDA proti tuberkulozi, rheumi, spolnim bolestima, slakravnosti, bolesti želuca, zakržljavosti itd. dobivaju se u ljevkarni sv. Antuna (Jonke) u Osijeku, I. Županijska 39, koja besplatno razašilje štampane upute i opise, pojedinih preparata, koji su stekli za kratko vrijeme zasluženo pripoznanje i popularnost najširih slojeva radi svojega uspješnoga i brzoga djelovanja, a jeftinocem natkriljuju slične tudinske preparate.

NAJBOLJA TVORNICA PRAVIH HRVATSKIH TAM-BURA odlične vrsti prodaje poznata tvrtka glazbala Janka Stjepušina u Sisku, koja razašilje velike i potpune cijenike besplatno. Kako je tamburica naše glazbalo, treba nastojati, da prodre u najšire naše slojeve narodne. Rečena tvrtka drži na skladištu i potrebne kajde, razne zbirke narodnih i umjetnih pjesama, dijelove tambura, žice, narodne vrpce i gajtane itd.

ADRESAR GRADA OSIJEKA je najbolji vodič, jer su u njemu prikupljene sve adrese sa točnom ozakom zanimanja, ulice, kućnoga broja i broja telefona. Cijena 30 Dinara, Naručuje se putem Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, kojemu se šalju ispravci i dopune, oglasi i što već spada u okrug „Adresara“ za naredno izdanje.

OBLASNI ODBOR CRVENOGA KRSTA S. H. S u OSIJEKU, I. je najplemenitija humana ustanova, koja pomaže svakoga, tko pomoći potrebuje bez obzira na vjeru, narodnost i zanimanje. Dužnost je zato najšire javnosti, da tu instituciju izdašno moralno i materijalno pomogne, jer malo je ljudi, tamo od svjetskoga rata, a koji ne duguju zahvalnost Crvenom Krstu, koji je vazda svoje činio pa sad treba za uzvrat da čine i drugi svoje!

U PRIPREMI SU OVA KLUPSKA IZDANJA: Knjiga aforizama „Iskre pod pepelom“ od Josipe Glembay sa opširnim uvodom i slikom autorice. Prodavat će se u korist građne Hrvatskog Doma u Osijeku. — Doštampava se pripovijest iz turskoga života od dra Augusta Gruenwalda pod naslovom „Sebildžija“. — Za tisak se spremja knjiga pripovijedaka Franje Sudarevića i libretto „Ljubav“. — Prikuplja se grada za antologiju hrvatskih pjesnika i pripovjedača iz Slavonije.

Svakovrsnu reklamu

za sve osječke novine kao
i za sve novine u cijeloj
državi S. H. S., te za
sve inozemne no-
vine preuzima
uz najpovoljnji
nije uvjete

Interreklam d. d.

Ostijek, I.

Kapucinska ulica 8

Telefon broj 4—43

Štamparija Antuna Rotta

Osijek, I.

Pejačevićeva ulica broj 33 U vlastitoj kući. Telefona broj 1

Preuzima sve vrsti štampske poslove, te ih najsolidnije i najmodernije uz umjerenu cijenu izrađuje.

Redakcije novina umoljavaju se, da u interesu hrvatske slavenske kulture: registriraju sadržaj ove knjige, a stavke od općenite važnosti: preštampaju i dotočni broj pošalju upravi Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, I.
(Gajev trg 4. Telefon 6-46)

TISAK ANTUNA ROTTA U OSIJEKU